

**VYSOKÁ ŠKOLA KREATIVNÍ
KOMUNIKACE
KATEDRA LITERÁRNÍ TVORBY**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Zvuková transpozice románu
*Spalovač mrtvol***

Symbióza?

2023/2024

Tina Davidková

**VYSOKÁ ŠKOLA KREATIVNÍ
KOMUNIKACE
KATEDRA LITERÁRNÍ TVORBY**
Studijní program: Literární tvorba
Studijní obor: Komerční psaní v médiích

Praktická část
Symbióza?

Teoretická část
Zvuková transpozice románu *Spalovač mrtvol*

Autor: Tina Davidková
Vedoucí práce: MgA. Daniel Kubec

2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité prameny a literaturu, ze kterých jsem čerpala. Stvrzuji, že všechny odevzdané výtisky mé bakalářské práce se shodují s elektronickou verzí v informačním systému VŠKK a souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely studia a výzkumu.

V Praze dne.....

Podpis autora:

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych tímto poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce panu MgA. Danielu Kubcovi za odborné konzultace, rady v průběhu zpracování práce, a také za jeho pomoc při tvorbě praktické části.

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je intermediální komparace dvou děl a dosažení analýzy rozdílů, které vznikly při transpozici knihy do zvukové podoby. První dílo, které budu analyzovat je český román Spalovač mrtvol od spisovatele Ladislava Fukse. Druhé dílo je rozhlasová dramtizace téhož románu. Režisérem zvukové adaptace je Aleš Vrzák a vydána byla v roce 2017 pod Českým rozhlasem. Vedle jednotlivých rovin zvukové transpozice se zaměřím také na transformaci pásma vypravěče a proměnu dominantních témat při redukci pretextu. V praktické části je mým cílem jednoaktová divadelní hra o 4 obrazech, na téma „Vnitřní identita a trauma ze znásilnění“.

KLÍČOVÁ SLOVA (teoretická část)

komparace, zvuková transpozice, Spalovač mrtvol, dramtizace

KLÍČOVÁ SLOVA (praktická část)

divadlo, znásilnění, stereotyp, podvědomí, lidské povahy, terapie, trauma

Abstract

The aim of this bachelor's thesis is to perform an intermedial comparison of two works and achieve an analysis of the differences that emerged during the transposition of a book into a sound format. The first work to be analysed is the Czech novel "The Cremator" by the writer Ladislav Fuks. The second work is a radio dramatization of the same novel. The director of the sound adaptation is Aleš Vrzák, and it was released in 2017 under Český rozhlas. Alongside the various levels of sound transposition, I will also focus on the transformation of the narrative layer and the change in dominant themes during the reduction of the pretext. In the practical part, my goal is a one-act play in four scenes on the theme of "inner identity and trauma from rape".

KEYWORDS (theoretical part)

comparison, audio transposition, The Cremator, dramatization

KEYWORDS (practical part)

theatre, rape, stereotype, subconsciousness, human natures, therapy, trauma

Obsah

Úvod.....	8
1 Intermedialita.....	9
1. 1 Dramatizace	9
1. 2 Dramatizace jako žánr	10
1. 3 Audio dramatizace.....	11
2 Ladislav Fuks	12
2. 1 Kniha Spalovač mrtvol	14
2. 2 Analýza knihy	15
2. 3 Adaptace knihy	16
3 Audio dramatizace Spalovače mrtvol.....	16
3. 1 Režisér dramatizace.....	17
4 Komparace románu a audio dramatizace.....	17
4. 1 Změna vypravěče	18
4. 2 Odlišnost postav	18
4. 3 Rozdílnost děje	21
Závěr	29
Prameny a literatura.....	30
Primární zdroje	30
Sekundární zdroje.....	30
Praktická část – „Symbióza?“.....	32

Úvod

Bakalářská práce se zabývá zvukovou transpozicí románu *Spalovač mrtvol* od českého autora Ladislava Fukse a následnou komparací obou děl, společně s analýzou rozdílů, které při procesu transpozice vznikly. V první části práce se zaměřím na intermedialitu, co přesně pojem znamená a jak samotný proces probíhá. Podkapitoly věnuji procesu dramatinace, nejdříve analyzuji dramatinaci jako žánr, poté už konkrétní typ dramatinace, a to audio dramatinaci. V části druhé se v medailonku zaměřím na autora románu Ladislava Fukse, jeho život, zmíním další literární díla, jeho styl psaní a motivy či témata která v jeho knihách můžeme často zpozorovat. Dále se budu věnovat knize *Spalovač mrtvol*. Analyzuji hlavní dějovou linku, postavy příběhu, časové období, ve kterém se kniha odehrává, pásmo vypravěče, témata, která knihou rezonují, nebo motivy a zajímavosti. Na konci této kapitoly také představím, jaké další adaptace knihy vznikly. Třetí část mé práce se věnuje zvukové podobě románu, a to konkrétně audio dramatinaci *Spalovač mrtvol*, jež byla vydána v roce 2017 pod Českým rozhlasem. Zaměřím se na její vznik, tvůrce a dále na herce, které postavy ztvárňují. Na konci této části představím v medailonku režiséra audioknihy Aleše Vrzáka a zmíním jeho klíčová díla. V poslední části bakalářské práce se věnuji komparaci románu s audioknihou a dále analýze rozdílů, jenž při procesu zvukové transpozice vznikly. Zaměřuji se nejen na zvukové roviny transpozice, ale také na změnu dominantních témat a proměnu pásma vypravěče nebo proměnu postav. Téma bakalářské práce je zajímavé především proto, že můžeme nahlédnout nejen na nové zpracování klasického a známého románu, ale především na méně tradiční zpracování a to zvukové. Proces komparace děl mě zaujal a po poslechnutí audio dramatinace jsem pochopila, že transpozice psaného média do zvukové podoby je velice zajímavá a obsáhlá. Cílem celé bakalářské práce je dosáhnout detailní analýzy rozdílů mezi dvěma odlišnými médii, a to knižním románem a jeho audio dramatinací. Zaměřit se nejen na děj či postavy, ale také na postupy, které jsou při tvorbě využívány.

Praktická část mé bakalářské práce je divadelní hra o 4 obrazech. Jedná se o kratší jednoaktovou hru o pěti postavách a jednoduché scéně. Tématem hry je vypořádávání se s traumatem, a to konkrétně traumatem ze znásilnění. Mezi další témata patří také to, jak nás naše okolí ovlivňuje, nebo jaké vzorce od nich přejímáme. Hlavní postava Petra si musí uvědomit, čím si prochází a začít to řešit. Obě části mé bakalářské práce propojuje motiv deformace reality a určité trauma, které nás ovlivňuje, aniž bychom to tušili.

1 Intermedialita

Vznik pojmu *intermedialita* se začíná rozvíjet v osmdesátých letech, avšak procesy s pojmem spojené už začaly vznikat od let šedesátých. Lidé již netoužili pouze po knihách, ale začali mít zájem i o jiná média. Mezi ty patřil nejčastěji rozhlas, film či televize. *Intermedialita* se tedy stala řešeným tématem a polem pro bádání.¹ V České republice však bádání na poli *intermediality* započalo až v posledních letech.

Podle Wenera Wolfa je *intermedialita* vysvětlována následovně: „Intermedialita znamená překračování hranic mezi komunikačními médii, jež jsou konvenčně chápána jako distinktivní; k tomu dochází jak uvnitř jednotlivých děl nebo znakových komplexů, tak i mezi nimi navzájem“.² Pojem *intermedialita* tedy představuje propojení více medií. Může se projevovat tak, že se například obraz a zvuk spojují, nebo tak, že již existující médium, je zahrnuto do zcela nového díla. Tento koncept zkoumá vztahy mezi různými médii, která se vzájemně prolínají, a jejich spojením vzniká úplně nové dílo, jehož části od sebe již nejdou oddělit. Samotná *intermedialita* má hned několik forem, jednou z nich je intermediální transpozice, která samotnou intermedialitu přesahuje. Tento proces zahrnuje nejen jednoduché převyprávění příběhu, ale i adaptaci formálních a stylistických prvků původního díla tak, aby byly efektivní a působivé v novém médiu. Cílem intermediální transpozice je vytvořit dílo, které zachovává podstatu a hlavní myšlenky původního materiálu a využívá nového média k obohacení, a i reinterpretaci původního příběhu. Příkladem intermediální transpozice může být adaptace literárního díla do filmu, divadelní hry nebo zvukové podoby, jako je audiokniha nebo audio dramaturgie.³ Každé médium má své vlastní výhody a omezení. Úspěšná transpozice vyžaduje, aby tvůrce co nejlépe využil možnosti nového média k vytvoření poutavého zážitku pro publikum.

1. 1 Dramatizace

Jedním z konkrétních případů *intermediality* a intermediální transpozice je dramatizace. Pojem dramatizace se objevuje hned v několika oblastech. Jedná se o oblast žurnalistiky, kde jsou tímto pojmem označovány události s neočekávaným průběhem. Dále také oblast běžné mezilidské komunikace, kde se pojem projevuje interakcí doprovázenou napětím

¹ Schneider 2008, s. 5–6.

² Wolf 2011, s. 65.

³ Tamtéž, s. 67–72.

a zveličováním, nebo také v oblasti školní výuky a umění. Pro tuto bakalářskou práci je relevantní oblast dramaturgie v umění, a proto se budu dále zabývat pouze touto oblastí.⁴

Dramaturgie v této sféře má hned několik forem. Můžeme hovořit o dramaturgii jako žánru, může to však být také umělecký proces i postup, a také označení díla samotného. Pokud mluvíme o dramaturgii jako o žánru, či o díle, tak se jedná o skupinu literárních (nebo také divadelních a rozhlasových) děl, která však vznikla na základě jiných děl neboli pretextů. Autor díla odkazuje a přiznává provázanost na dílo původní. Když budeme hovořit o dramaturgii jako o procesu, tak se jedná o popis celého procesu vzniku dramaturgovaného textu, či divadelního představení. Dramaturgie jako postup má hned dva možné způsoby. První je dramaturgie jako dialogizace textu a druhý dramaturgie jako zdivadelnění. Dramaturgie jako dialogizace textu je dramaturgie, která se projevuje dialogizací celého pretextu. Často se tedy mění i informace, které text sděluje. Zatímco dramaturgie jako zdivadelnění se projevuje performativně, ale nabývá především divadelních kvalit a tvarů a postupů, aby bylo možné text prezentovat divákům, či v případě audio verze posluchačům.⁵

1. 2 Dramaturgie jako žánr

Aleš Merenus ve své dizertační práci popisuje žánr dramaturgie následovně. „Nové dílo musí nést charakteristiky některého stávajícího žánru, ale zároveň se od něj očekává, že tyto charakteristiky nějak pozmění a vytvoří novou konfiguraci jeho konstitutivních prvků nebo k těm stávajícím přidá prvky nové. Se vznikem nového díla se pak následně proměňuje také podoba celého žánru.“⁶ Dramaturgie jako žánr, tedy přesně dané podmínky a prvky nemá. Jeho základem není vzájemný vztah dramaturgií mezi sebou, ale právě vztah k pretextu neboli původnímu výchozímu textu. Samotná dramaturgie tím pádem i vychází z jiného žánru, než je ona sama. Dramaturgie většinou vznikají proto, aby autor mohl svůj pohled na výchozí literární text přetvořit, nekopíruje, ale využívá své metody a postupy, které s ním souzní. Nejdůležitější je tedy výběr předlohy, nejen, že od toho se pak odvíjí celá kompozice dramaturgie, ale také jazyk a téma celé dramaturgie.⁷ Aleš Merenus ve své práci vymezuje strukturu dramaturgie jako žánru následovně.

⁴ Merenus 2012, s. 23–24.

⁵ Tamtéž, s. 28–30.

⁶ Tamtéž, s. 37.

⁷ Tamtéž, s. 38.

Žánr dramatizací je tedy strukturován ve dvou hlavních směrech. Za prvé, jde o kategorii, do níž se koncentrují díla (literární, divadelní) vzniklá na podkladě díla jiného. V tomto bodě se tedy jedná o žánr kontextově vymezený. Za druhé, však jde o díla vykazující podobné strukturálně druhové charakteristiky (pokud se jedná o texty). Proto je dramatizace také žánrem vymezeným formálně, tvarově. Obě tyto kvality jsou od sebe neoddělitelné a jejich splnění je nezbytným předpokladem pro vznik nového díla, má-li se toto stát součástí komplexu děl žánru dramatizace.⁸

1.3 Audio dramatizace

Takto hovoří o audio dramatizaci ve své diplomové práci Lenka Veverková. „Rozhlasová dramatizace by měla nezávisle fungovat na předloze, avšak její ideová a motivická náplň, syžetová a charakterizační podstata, základní slohový charakter z výchozího textu vycházejí.“⁹ Při tvorbě audio dramatizace je potřeba brát v úvahu několik teoretických i praktických aspektů. Autor musí zvolit klíčové a podstatné dějové linky, a zásadně původní dílo redukovat. Často se redukují dialogy, vedlejší postavy a nepodstatné části, které na hlavním ději neubírají.¹⁰ Dramatizace jsou velice často tvořeny z knižních románů. Právě román totiž dovoluje tvůrcům velikou svobodu a dává jim prostor pro aktualizaci díla. Fikční svět může být tvořen od začátku pomocí rozhlasových postupů a prostředků. Není již zdlouhavě popisován, ale inscenován.¹¹ Tomáš Bojda ve svém článku o rozhlasových dramatizacích románů odůvodnil použití slova dramatizace následovně.

Je příznačné, že v případě adaptací prozaické literatury, specificky v případě adaptace románu, hovoříme o dramatizaci; jedná se o pokročilejší způsob nastudování předlohy, při níž dochází k důležitým strukturálním změnám: mění se literární druh, z epiky se stává drama. Rozhlasový režisér, potažmo herci již nevycházejí z epického díla, nýbrž ze scénáře, který dle předlohy připravil dramatičtář.¹²

⁸ Merenus 2012, s. 39.

⁹ Veverková 2018, s. 53.

¹⁰ Tamtéž, s. 54–55.

¹¹ Bojda 2024.

¹² Tamtéž.

Klíčovým bodem při tvorbě zvukových dramatizací jsou také herci. Musí být schopni pomocí hlasu a intonace se nejen na svou postavu napojit, ale přenést emoci i na posluchače. Mezi další aspekty patří také kvalitní střih a nahrávání. Dále zvukové efekty, hudba a atmosféra také pomáhají vytvořit prostředí, podtrhnout důležité okamžiky příběhu, a to i beze slov. Hotové audio dramatizace se následně vysílají na rozhlasových stanicích, nebo jdou zakoupit jako audiokniha.¹³

2 Ladislav Fuks

Autorem knihy *Spalovač mrtvol* je významný český prozaik Ladislav Fuks. Narodil se roku 1923 v Praze do rodiny policejního úředníka. Studoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, poté prošel několika různými profesemi, a nakonec se věnoval už pouze literatuře. V jeho knihách je typickým motivem strach, úzkost, psychické problémy nebo zločin. Často prolíná různé roviny časoprostoru, který je smyšlený, ale vždy se odráží v určité skutečnosti a reflektuje realitu. Do příběhů promítá svůj osobní pohled na svět, zabývá se tématy okupace, války a často se jeho postavy pohybují mezi realitou, či sněním. Opovrhoval svým otcem, což se jako motiv v jeho knihách také objevuje, ale největší inspirací pro psaní mu byla jeho homosexuální orientace a psychické problémy. Měl i velice kladný vztah k hudbě, což některé jeho knihy doprovází, především román *Spalovač mrtvol*. Ke konci svého života byl hospitalizován na psychiatrii a roku 1994 umírá.¹⁴

Kromě ikonické novely *Spalovač mrtvol*, napsal Ladislav Fuks další díla s podobnými tématy i motivy. Jedním z nich je jeho první román *Pan Theodor Mundstock* z židovského prostředí a období druhé světové války. Tento román pracuje hned s několika stejnými motivy, jako je tomu ve *Spalovači mrtvol*. Hlavní jsou židovské motivy, které však zpracovává odlišně a trochu netradičně. Zaměřuje se především na vnitřní stránku člověka, myšlenky a psychické vypořádávání se s danou situací po svém. Hlavní postava pan Mundstock si v románu vytvoří svou vlastní metodu přežití, nacvičuje předem situace, které by ho při transportu nebo v koncentračním táboře mohly potkat. Dalo by se říct, že jsou si s postavou Karla Kopfrkingla protikladem. Postava Karla celou situaci řeší tak, že se přiklání na stranu moci a zla. Je tak posedlý svou záchranou a mocí, že se rozhodne celou svou rodinu zavraždit a ospravedlňuje si to tím, že smrt je vysvobodí. Zatímco postava pana Mundstocka si vytváří všemožné metody pro přežití

¹³ Bojda 2024.

¹⁴ Matějková 2016, s. 8–10.

a snaží se nepodlehnout celé situaci. Strach a úzkost jsou další motivy, které tuto knihu provází, konkrétně strach ze smrti a ze zla, které na lidech páchali nacisté. S tím je spojená i úzkost, kterou hlavní hrdina prožívá téměř celý průběh války. Pan Mundstock se bojí o své blízké židovské kamarády a přihlíží tomu, jak postupně mizí do koncentračních táborů. Jediné, co v tuto chvíli může dělat, je čekat až přijde řada také na něj.¹⁵ Fuksův další román *Variace pro temnou strunu* výrazně pracuje s motivem fantazie. Hlavní postava se často dostává mimo realitu v podobě rozhovorů s portrétem babičky.¹⁶ Fuks čtenáře mate tím, že hranice mezi realitou a fantazií často splývají. To stejné můžeme pozorovat i v románu *Spalovač mrtvol*, čtenář je maten tím, co říká postava Karla Kopfrkingla nahlas a co pouze ve své hlavě, nebo kdy už se z reality stává halucinace a šílenství. Motiv zla se v knize *Variace pro temnou strunu* vyskytuje také, převážně v podobě psychopatických postav. Například učitel zeměpisu, který je právě ztělesnění zla a všeho špatného, co se v knize děje. Dominantní jsou i témata smrti a války.¹⁷ Ladislav Fuks napsal také soubor povídek *Mí černovlasí bratři*, kde je hlavním motivem již zmíněné židovství. Menším, ale velice zajímavým motivem je zde také vůně cypřiše a mandle. Motiv mandlí můžeme vidět i v románu *Spalovač mrtvol*. Jako metaforu ke zlu páchanému nacisty, protože připomíná vůni plynu, který bych používán v koncentračních táborech.¹⁸ Hlavní postava Michala z *Mí černovlasí bratři* cítí hořké mandle například v ten moment, kdy se ocitne v kabinetu zeměpisáře, který se podílí na utlačování Židů. „Vešli jsme do kabinetu, kde to páchlo hořkými mandlemi, ztuchlinou a lihem.“¹⁹ Stejně, jako Karl Kopfrkingl ve *Spalovači mrtvol* i v této knize má hlavní postava psychické problémy a úzkosti z doby ve které žije. Za zmínku stojí i novela *Oslovení ze tmy*, která pojednává o jaderné katastrofě a zániku lidstva, objevují se v ní motivy tajemství či záhady. S knihou *Spalovač mrtvol* však sdílí téma sporu duše a těla.²⁰ Ladislav Fuks měl svůj velice osobitý styl a zpracovával podobná témata. Knihy, jsou pro čtenáře těžké, občas náročné na pochopení, využívají různé metafory, věcem dává skrytý význam, a především mají jeho knihy silné myšlenky.²¹

¹⁵ Kudrnáč 1994.

¹⁶ Lacinová 2007, s. 24–25.

¹⁷ Tamtéž, s. 41.

¹⁸ Tamtéž, s. 27.

¹⁹ Fuks 1964, s. 110.

²⁰ Lacinová 2007, s. 7.

²¹ Vlašínová 1995.

2. 1 Kniha Spalovač mrtvol

Novela Spalovač mrtvol byla vydána roku 1967.²² Jedná se o krátký příběh z období před druhou světovou válkou, konkrétně roky 1937 a 1938. Hlavním tématem knihy je změna člověka pod vlivem historických událostí a nátlaku. Hlavní hrdina, který miluje svou rodinu se pod nátlakem doby vyvine ve vraha s psychickými problémy. V příběhu se prolíná několik témat, toto je však dominantní. Další téma je například dopad války na jednotlivce, autor na příběhu ukazuje tlak a paniku, kterou válka vytvářela a v lidech budila. Motivů má kniha hned několik. Najdeme v ní motiv smrti, jenž znázorňuje sama hlavní postava, která díky nacistické ideologii a nenávisti k židům vyvraždí téměř celou rodinu. Další výrazný motiv je manipulace, kterou můžeme zase vidět v podobě Williho Reinke, se nímž celý tento motiv do knihy vstupuje. Postavu Karla Kopfrkingla již od samého začátku Willi postupně manipuluje, tvrdí mu, že by se měl postavit za svou krev a svůj národ, také mu říká, aby se stal silným stoprocentním mužem a přidal se k Říši. Dominantní je zde i motiv černé barvy, konkrétně černých vlasů, které mají všichni příslušníci rodiny Karla Kopfrkingla. V průběhu knihy je Karel zmiňuje stále častěji, a nejen, že jimi pohrdá, ale přímo ho provokují. Tmavé vlasy znázorňují v tomto případě židovské postavy a jejich neárijský vzhled, právě v podobě černých vlasů. V Karlových očích pro něj jeho celá černovlasá rodina klesá už jen tím, že je na první pohled jasné, že nejsou Němci. V sedmé kapitole knihy Karel řekne „mít místo černých vlasů světlé jako ty dvě její milé spolužačky, byla by jak anděl. Kdyby ji pan Míla dostal... ale já bych mu to přál.“²³ Velice charakteristickým rysem příběhu je motiv přezdívek, které si hlavní postava Karla Kopfrkingla vytváří pro své blízké. Svou ženu oslovuje Lakmé i přesto, že její jméno je Marie. Jeho dcera Zina a syn Mili si zase vysloužily přezdívku Čarokrásní. Nejen, že oslovuje příslušníky své rodiny jiným jménem, ale trvá i na tom, aby mu jeho žena říkala jménem Roman. Od začátku knihy je zde pár náznaků, jako právě tento, že s hlavní postavou není po psychické stránce něco v pořádku a až později zjišťujeme, do jak veliké míry to opravdu je. Román téměř od začátku také provází již zmíněný motiv mandlí. Mandle mají stejnou vůni jako plyn, který používají nacisté v koncentračních táborech. Karl Kopfrkingl nabízí mandle pokaždé, když k němu na návštěvu dorazí Willi Reinke. Z textu můžeme cítit, že je to pro Karla velice důležité, aby mandle svému hostu nabídl. Ve chvíli, kdy však pan Kopfrkingl přestane odporovat nátlaku a přesvědčování

²² Vlašínová 1995.

²³ Fuks 1967, s. 59.

ze strany Williho Reinke, mandle mu už naopak nabízet nechce a nechá je svou ženou odnést pryč. Ladislav Fuks tímto způsobem používá mandle jako metaforu, k obratu smýšlení Karla Kopfrkingla.²⁴ Kniha má mnoho dalších motivů, patří mezi ně například motiv strachu, úzkosti, snů, či reality versus zdání. Novela v sobě spojuje prvky hororu, satiry a psychologického románu. Ladislav Fuks využívá hlavní postavy Karla Kopfrkingla a jeho zvrácenosti k vyprávění příběhu absurdním a brutálním způsobem.

2. 2 Analýza knihy

Kniha je psaná spisovně, nespisovnou češtinu nenajdeme téměř ani v přímé řeči. V textu se vyskytují německá slova a slovní spojení, postava Williho dokonce oslovuje Karla německy, a to Karl. Důvod použití německých slov se dá vysvětlovat, jako důraz na to, že Karel je Němec a je mu tato skutečnost takto podsouvána a připomínána, aby se i on postavil na stranu Němců, proti Židům zakročil a zaujal jasný postoj. Jako další důvod jsou skryté významy německých slov, které v českém jazyce postavu velice charakterizují. Například Willi Reinke, německé slovo Rein, totiž znamená čistý.²⁵ Ladislav Fuks barvitě popisuje prostředí děje a zabíhá i do nejmenších detailů. Děj je psán chronologicky, v er-formě, má spád a je vysoce stylizován. V textu se objevují fragmenty snů, halucinací, a také filozofické uvažování hlavní postavy. Tento styl psaní ve čtenáři vytváří dojem dezorientace, nepřehlednosti a nejasnosti v tom, co se právě děje. Vše je ale cílené, aby se čtenář vcítil do pozice Karla Kopfrkingla, a vnímal příběh podobně.

Postavy v této knize jsou klíčovým prvkem, který dává příběhu život a pomáhá čtenáři porozumět světu, který Fuksova kniha popisuje. Hlavní postavou celého románu, je Karel Kopfrkingl. Mezi další významné postavy patří Zina, Marie a Mili, jeho rodinní příslušníci. Dále se v knize setkáváme s Karlovými kolegy v práci, jimiž jsou například Hašek, Fenek, Dvořák. Dominantní postavy v druhé části knihy jsou Willi Reinke, pan Strauss, pan Bettelheim, a také Erna Reinkeová.

Děj knihy se odehrává v Praze v období před druhou světovou válkou, nezávislý vypravěč sleduje a popisuje osud Karla Kopfrkingla, pracovníka krematoria a z počátku mírného, hodného otce rodiny. Někdy se však setkáváme s vnitřními monology Karla, které nám barvitěji popisují jeho vnímání, pocity, a především pohled na svět. Kopfrkingl je velmi oddaný svému povolání a pečlivě se věnuje každému detailu procesu spalování těl. Pečlivě vybírá své zákazníky, aby mohl poskytnout služby především těm, kteří se

²⁴ Lacinová 2007, s. 27.

²⁵ Matějková 2016, s. 17.

řadí k jeho ideovému přesvědčení. Vzhledem k rostoucímu nacismu v Československu začíná Kopfrkingl více a více propadat nacistickým ideovým myšlenkám, především pod nátlakem Williho Reinke. V důsledku toho se dostává do konfliktu se svou židovskou ženou a svými dospívajícími dětmi, které postupně začíná vraždit, avšak on celou situaci vnímá tak, že to dělá pro jejich dobro, a proto, aby netrpěli. Jeho zdravotní stav se však následkem jeho činů postupně zhoršuje a na konci knihy zcela zešílí. Když válka končí a někteří lidé se vrací zpět z koncentračních táborů, tak Karel je stále v blázinci a myslí, že se mu jeho poslání povedlo a všechny spasil.

2.3 Adaptace knihy

Spalovač mrtvol je nejadaptovanějším dílem Ladislava Fuksa. Existuje hned několik adaptací, jak filmových, rozhlasových, tak i divadelních. Kniha je na svou dobu velice nadčasová a originální, a i proto je adaptací mnoho. Ladislav Fuks, díky svému osobitému stylu a specifickým pohledem na svět, patří neodmyslitelně k poválečné české literatuře. Jeho díla nám do dnes připomínají hrůzy, které byly páčány za druhé světové války a v totalitním režimu.²⁶ Kniha *Spalovač mrtvol* byla uváděna, jako divadelní představení na DAMU v divadle Disk (2008). Představení vytvořili studenti katedry alternativního a loutkového divadla. O další divadelní adaptace se zasloužilo Divadlo Petra Bezruče (2016), Národní divadlo Praha (2016), brněnské divadlo Polárka (2014) nebo Malá scéna Zlín (2009). V současnosti se *Spalovač mrtvol* hraje v divadle D21 (2020). Jako další a velmi známá adaptace je film *Spalovač mrtvol*, v hlavní roli s Rudolfem Hrušínským, který byl natočen roku 1968 režisérem Jurajem Herzem.²⁷ Filmová adaptace se stala velice úspěšnou, skoro až ikonickou. Mnoho lidí film vidělo, i když neznají, nebo nečetli knihu. Mezi nejnovější adaptace patří audio dramaturie, která vznikla v roce 2017. Právě této adaptaci se i nadále bude práce věnovat.

3 Audio dramaturie Spalovače mrtvol

Rozhlasová dramaturie *Spalovač mrtvol* vznikla v roce 2017 pod Českým rozhlasem. Režisérem inscenace je Aleš Vrzák, rozhlasovou dramaturií vytvořila Lenka Veverková. Získala první místo Prix Bohemia Radio v kategorii Drama. Celková délka dramaturie je 59 minut. Mezi další tvůrce se řadí Ladislav Železný (hudební spolupráce), Jana Knappová (asistent režie) a Dana Reichová (asistent režie). V dramaturii se objevilo

²⁶ Burgersteinová 2020, s. 22.

²⁷ Vlašínová 1995.

několik známých herců, a i díky tomu měla takový úspěch. Hlavní postavu Karla Kopfrkingla namluvil David Novotný, druhým a velice zásadním hlasem je Ivan Trojan, jenž ztvárnil postavu Williho Reinke. Dále můžeme zaslechnout Petru Špalkovou, jako Ernu Reinke, Ivanu Uhlířovou v postavě Lakmé, Martu Falvey Sovovou jako Zinu, a také Jana Köhlera, Kamila Halbicha, Jaroslava Haidlera, Zdeňka Maryšku, Dušana Sítka a Libora Vacka.²⁸

3. 1 Režisér dramatisace

Aleš Vrzák je český rozhlasový režisér. Už od útlého mladistvého věku se věnoval recitacím a uměleckému přednesu. Vystudoval Český jazyk a literaturu v Českých Budějovicích a po dokončení studia se okamžitě začal angažovat v Budějovickém rozhlase v roli režiséra. Od roku 2000 působí v Českém rozhlase v Praze a později se stává i jeho šéfrežisérem, kterým je do současnosti. Aleš Vrzák doposud zrežiroval několik rozhlasových her. Spolupracoval například s Davidem Drábkem na inscenaci *Vykřičené domy a Koule*, dále zdramatizoval knihu Otfrieda Preusslera *Čarodějův učeň Krabat*, hru Wenera Fritsche *Enigma Emmy Göring*, nebo inscenace *Fotograf*, jež se umístila na první na Prix Bohemia, a mnoho dalších. Získal několik ocenění nejen v Čechách, ale i v zahraničí. Pro jeho režijní postupy je typické využívání hudebního podkladu, který se objevuje nejen ve dramatisaci *Spalovač mrtvol*, ale také v díle *Koule*. Kde využívá prostředí rádia a hru doprovází písničkami a podkresem hudby. Do svých audio dramatisací si vybírá zkušené české herce, kteří postavám dodávají autentičnost a podle svého tónu hlasu a intonace i jistý charakter.²⁹

4 Komparace románu a audio dramatisace

Román *Spalovač mrtvol* je členěn do 15 kapitol a celý jeho děj se odehrává chronologicky. Audio dramatisace je rozdělena pouze do 5 částí a využívá hned několik intermediálních adaptačních postupů, jako redukci, eliminaci či substituci a další. Převažuje však postup redukce, do audio dramatisace se dostalo podstatně méně informací a dějových linek, než je tomu v knize. Největší změny se dají pozorovat ve třech oblastech knihy, jsou jimi vypravěč, postavy a děj.

²⁸ Radiotéka.cz. 2017.

²⁹ Pospíšilová 2015, s. 1–4.

4. 1 Změna vypravěče

Vypravěč je v knize nezávislý, příběh je vyprávěn pomocí *er-formy*. Ve spoustě pasážích pouze popisuje prostředí a chování postav, v některých pasážích však popisuje Karlovy myšlenky a vnitřní monology. I proto, je pro čtenáře náročné rozpoznat, co Karel říká nahlas a co pouze sám sobě. Vypravěč se také zaměřuje na chování ostatních postav, než jen Karel a díky tomu nám je dokáže lépe přiblížit. V audio drammatizace je v tomto zásadní rozdíl. Příběh je vyprávěn pouze dialogy a vnitřními monology Karla. Posluchač má tedy dojem, že se ocitl v hlavě hlavní postavy Karla Kopfrkingla a buď slyší jeho myšlenky, nebo jeho rozhovory s ostatními. Nestává se, aby se odehrával rozhovor, u kterého by Karel nebyl součástí. Na celý příběh máme tedy úplně jiný a mnohem osobnější pohled než u knihy. Posluchač je do celé audio drammatizace více zapojen. Tento způsob vyprávění, ale také tvoří jistou bariéru mezi Karlem a dalšími postavami. Nevíme vůbec jak se chovají, jak vypadají a jak se cítí, jediné, co víme je to, co nám sdělí postava Karla Kopfrkingla, nebo co postavy sdělí při rozhovoru s Karlem. Vypravěč je tak největší změnou mezi knihou a audio drammatizací.

4. 2 Odlišnost postav

V románu *Spalovač mrtvol* se objevuje mnoho postav. I přesto, že jsou některé jen úplně okrajové, tak každá hraje svou vlastní roli a má vždy pádný důvod, proč je zmíněna. Nejdůležitější postava knihy **Karel Kopfrkingl**, otec dvou dětí, pracovník krematoria a na první dojem usměvavý podivín. Ve skutečnosti a v průběhu knihy však je vše zcela jinak. Karel je obyčejný, hloupý muž bez sebevědomí, který má pocit méněcennosti. I přesto, že se snaží budít dojem toho, že je vzdělaný, nepije alkohol, dodržuje všechna pravidla a má perfektní manželství, postupně zjišťujeme, že chodí za jinými ženami, rodinu zaopatřila žena z dědictví a chytrý se jen snaží vypadat tím, že mluví o hudbě, předčítá novinky ze světa a opakuje naučené filozofické fráze z jeho knihy o Tibetu. Postava Karla Kopfrkingla prochází po celou dobu knihy značnou přeměnou. Díky svému nízkému sebevědomí a pocitu méněcennosti začne podléhat nejen době ve které se nachází, ale především německé propagandě a svému příteli Willimu Reinkeovi. To se projevuje tak, že začne stejně jako Willi odsuzovat Židy za jejich chování, a za to čemu věří. Také začne měnit názor na své děti, především pak malého Milliho, protože je podle něj moc jemný a vůbec ne muž, jaký by měl být. Najednou získává pocit, že i on je něco víc, protože je přeci čistý Němec, což je podle Williho synonymum k tomu být předurčený k moci. Jedna z jeho vlastností, která zůstává po celou dobu knihy stejná je

záliba ve změně jmen a názvů. Nejen, že sobě nechává říkat jménem Roman, ale i pro své děti a ženu vymýšlí přezdívky a oslovuje je jako něžné, čarokrásné a nebeské. Tento fakt znázorňuje především to, že pro něj realita není vůbec podstatná a žije ve své vlastní hlavě a představivosti, což se ke konci knihy také odráží v jeho šílenství. V audio drammatizaci však můžeme postavu Karla Kopfrkingla vnímat trochu jinak. Tím, že se vypravěč v knize následně v audio drammatizaci vytrácí a vše je nám sdělováno buď Karlovými myšlenkami, nebo dialogy, tak jeho postava už od začátku působí mnohem chaotičtěji a bláznivě, než je tomu v knize. Naopak jeho obsese s mandlemi, hudbou či tím, že je pyšný na svou abstinenci v audio drammatizaci tolik neslyšíme, můžeme zaslechnout oproti knize jen pár náznaků a zmínek, ale rozhodně to v posluchači nebudí tak zřejmý opakující se dojem, jako je tomu právě v románu. Liší se i jeho posedlost se smrtí a posmrtným životem. V knize je několik dlouhých monologů, vnitřních úvah i dialogů, kdy Karel o smrti mluví, nebo jen uvažuje. Svě okolí často poučuje a vysvětluje jim pojetí smrti, jak je to podle Tibetánů, a tedy pro něj jediné správně. V audio drammatizaci slyšíme jen pár částí, kde se vyjadřuje spíše k tomu, co vlastně pro něj smrt je a naznačuje vždy, že se jedná o vysvobození a svobodu duše. Už dopředu tedy sám sobě omlouvá své následné chování a vraždění rodinných příslušníků.

Další velmi důležitou a dalo by se říct i druhou hlavní postavou je **Willi Reinke**. Němec a veliký příznivec Hitlera a celé jeho Říše. Jeho postava je velice konzistentní ve svých názorech a pohledu na svět, jak v knize, tak i v audio drammatizaci. Největší rozdíl je v tom, že spousta jeho myšlenek a názorů je z audio drammatizace redukováno a zachovávají se jen ty nejsilnější a nejvíce podstatné. Je to ten nejdůležitější článek toho, proč se Karel Kopfrkingl stane jiným člověkem. Willi hodně mluví německy, ve svých monologích využívá manipulace a lži, a především emocionální nátlak na své okolí. Jeho postava je jedna z nejvíce totožně ztvárněných v audio drammatizaci v porovnání s knihou.

Marie Kopfrkinglová neboli **Lakmé** je v knize tichá, milá žena Karla, která miluje svého manžela. Postupem času vidíme, jak vůbec nerozumí změně svého manžela, ale nijak na ni nereaguje, je jen smutná a čím dál více rezervovanější. Tím, že v audio drammatizaci chybí popisné části knihy, tak zde Lakmé hraje mnohem menší roli nežli v knize. Nemůžeme vidět její smutné pohledy, pozorování Karla, strach, který v ní doba probouzí, ani její antipatie k Willimu a jeho ženě Erně. V audio drammatizaci občas něco odvěti Karlovi, a jen v situaci, kdy se řeší, jakým jazykem spolu doma mluví, se vůči Němčině vyhrazuje a Willimu je schopna odpovědět na jeho nátlak. To je však jediná její odvaha s čímkoliv bojovat, nebo něco měnit. Po zbytek drammatizace je z ní spíše pasivní

pozorovatel děje. V knize je mnohem více pasáží, ze kterých Lakmé dokážeme pochopit a udělat si o ní nějaký obrázek.

Karlova dcera **Zina** je podobnou postavou, jako její matka. Tichá, rezervovaná, spíše v roli pasivního pozorovatele. V knize moc prostoru nemá, dozvídáme se, že hraje na klavír, má přítele pana Mílu a je to slušná chytrý dívka. Žádné názory, či myšlenky však neprojevuje. Její otec na ni velice často pohlíží jako na věrnou kopii jeho ženy, díky černým vlasům. Na konci knihy ještě její otec Karel vymýšlí plán, jak zavraždit i ji, ale na plán už nedojde. V audio drammatizace se Zina objevuje také málo. Občas ji slyšíme promluvit o klavíru, nebo na něj přímo hraje. V poslední části drammatizace vede rozhovor se svým otcem o jeho povýšení a o tom, že by se s ním vypravila naposledy do krematoria. Stejně jako v knize na to už však nedojde. Její charakter se tedy od knihy neliší, vnímáme ji stejně a spíše upozaděnou. Syn **Milivoj**, který byl osloven jako Mili, je malý kluk, který se rád toulá, tráví čas sám nebo se svými kamarády a zdržuje se co nejvíce mimo domov. V knize je často zmiňováno, že se toulá do noci venku, a dokonce jednou se přes noc nevrátil vůbec. Jeho povaha je spíše tichá, také je rezervovaný a příliš žádné velké akce u něj nevidíme. I přesto, že je to spíše pasivní postava, tak hraje velice důležitou roli v manipulaci od Williho Reinke, protože právě Milimu se snaží namluvit, aby se z něj stal pravý stoprocentní muž a začal boxovat. Karlovi se pak neustále snaží podsouvat, že je jeho syn příliš jemný a neprůbojný. Ke konci knihy se dozvídáme, že se přece jen Mili s jedním mladým boxerem začal kamarádit, ale naopak proto, aby se dokázal ubránit proti Němcům, nikoliv, aby bojoval za ně. I to je jeden z hlavních důvodů, proč se ho jeho otec Karel rozhodne zabít. V audio drammatizaci má Mili ještě méně prostoru než v knize. Slyšíme ho mluvit pouze párkrát, jeho charakter je tak téměř totožný s knihou. Spíše se o něm Karel zmiňuje bez jeho přítomnosti, nebo nad ním jen přemýšlí.

Příběh dokreslují další postavy, jako židovský doktor Bettelheim, Karlův pomocník pan Strauss, který získává zájemce o kremaci. Dále také Karlovi kolegové z práce pan Dvořák, Fenek a Daněk. Nebo také postarší manželský pár, který se sice nikdy nepředstavil, ale knihu provází hned ve třech kapitolách. V audio drammatizaci však všechny tyto postavy nemají téměř žádný prostor, pouze doktor Bettelheim se objeví v začátku jedné části, a pak občas můžeme okrajově zaslechnout i Karlovi kolegy z práce, nejvýrazněji pana Dvořáka, který čerstvě nastoupil a Karel ho zaučuje.

4. 3 Rozdílnost děje

V první kapitole knihy se nacházíme v zoo. Hlavní postava Karla Kopfrkingla vzpomíná a vrací se do minulosti, popisuje, jak to v zoo vypadá. Vede dialog se svou ženou a zmiňuje schůzku s panem Straussem. O chvíli později se přesouváme do restaurace na schůzku s panem Straussem. I přesto, že je kapitola značně popisná, tak se v ní odehrává mnoho dialogů. Odkrývá první informace o postavách, jako například zálibu Karla Kopfrkingla v měnění jmen a názvů. Nebo židovské pozadí jeho ženy. Kapitola končí tím, že celá rodina Karla Kopfrkingla přichází k panoptiku. V audio drammatizaci informaci, že jsme v zoo získáme ze zvuků zvířat, které dialog Karla a jeho ženy doprovází. Režisér drammatizace tak popisné části nahradil zvuky, které prostředí a navození atmosféry dotváří mnohem lépe. Dialog je však mnohem podstatnější než celkové prostředí, které je zde pouze naznačené zvuky. Karel mluví nejen se svou ženou Lakmé, ale také můžeme slyšet jeho myšlenky a vnitřní monolog. Další změnu můžeme vidět u schůzky s panem Straussem. Ta v audio drammatizaci vůbec neproběhne. Karel se ocitá rovnou doma a začne diskuzi o koupených obrazech, kdy téměř v meziřečí odkazuje na již proběhlou schůzku s panem Straussem a podmínky, které si domluvili. Stejně jako v knize je zde odhaleno několik detailů o postavách. Nejen Karlovo měnění jmen, ale i téma židovství spojené s jeho ženou a panem Straussem.

Druhá kapitola knihy, která se odehrává v panoptiku je z audio drammatizace celá eliminována. Je totiž velice popisná a odehrává se v ní málo dialogů. Tím, že je celé prostředí detailně popisováno, by to pro audio drammatizaci bylo velice náročně zpracovatelné. Zároveň tato kapitola není výrazným hybatelem děje, a tak její vyjmutí není problém. Tvoří pouze obraz doby, toho, jaký je Karel a jeho rodina.

V kapitole třetí se ocitáme u Kopfrkinglů doma, až nyní přichází v knize Karel s koupeným obrazem a zmiňuje pana Strausse s jejich dohodou o spolupráci. Vypráví Lakmé příběh, jak k obrazům přišel, kdo mu je prodal a kde. Dále se zde zapojuje i postava jeho dcery Ziny, která přichází z klavíru a povídají si. Karl rodině oznamuje, že večer dorazí na návštěvu Reinkeovi. Jedná se o první zmínku o nich. Když Reinkeovi dorazí celý rozhovor začne postupně gradovat. Willi pobízí Karla ke vstoupení do strany SdP. Je velice dogmatický, mluví neustále jen o politice a Karla se snaží dostat na svou stranu. Karel i Lakmé jsou zdrženliví. Karel neustále při politické diskuzi nabízí Reinkeovým mandle. Rozhovory občas přeruší Karlovy vnitřní myšlenky, nebo příchod jejich syna. Nakonec Reinkeovi odchází a kapitola končí. V audio drammatizace je téměř

vše stejné, jen s několika detaily. Když přichází návštěva Reinkeových, tak dcera Zina hraje na klavír. Slyšíme klavírní melodii, zatímco si ostatní povídají. Dále rozhovor Williho a Karla o válce a politice doprovází krátké zvuky vážné hudby, které celou situaci jen umocňují. Pro audio dramaturgii je tato kapitola knihy perfektní pro téměř identické ztvárnění, odehrává se pouze doma, je plná dialogů, a ne příliš popisná. Dialogy jsou ve většině podstatné a nebylo v nich potřeba redukovat příliš částí.

Čtvrtá kapitola v knize začíná u krematoria, kde Karel pracuje. Vchází skrze vrátnici, potkává všechny své kolegy a dochází do šaten. V knize se zde objevuje několik nových postav, jako například pan Zajíc, Beran, Fenek, Dvořák, Vrána, paní Lišková, či paní Podzimková. Karel Kopfrkingl začíná provádět nového kolegu pana Dvořáka po krematoriu, vše mu popisuje a vysvětluje, můžeme zde lépe pochopit jeho názor nejen na smrt, ale i na vnímání toho, co přijde po smrti. V audio dramaturgii však schází téměř všechny postavy této kapitoly a zůstává jen pan vrátný a nový kolega Dvořák. Většina dialogů je tedy redukována a zůstává pouze hlavní linka, kdy Karel Kopfrkingl kolegovi vysvětluje vše potřebné k jejich práci a fungování krematoria. Tímto končí nejen čtvrtá kapitola v knize, ale také první část audio dramaturgie.

Pátá kapitola knihy začíná v ordinaci doktora Bettelheima. Karel k němu přišel na kontrolu. Povídají si o rodině, o válce a utrpení a o obraze, který v ordinaci visí. Doktor Bettelheim odkrývá čtenáři svůj židovský původ, Karel v hlavě přemítá, jak je to hodný člověk. Řeší také proč Karel neustále na prohlídky chodí, když ví, že výsledky budou negativní. Karel však odvětlí, že pro klid svého svědomí. Tato kapitola v audio dramaturgii začíná přijetím pana Kopfrkingla do ordinace. Dialogy jsou doprovázeny kroky, zvuky lékařských pomůcek a opět vnitřním monologem Karla k sobě samotnému. Obsahově jsou dialogy podobné, pouze promluva o obraze v ordinaci chybí.

Kapitola šestá začíná v krematoriu, Karel Kopfrkingl opět přichází do práce. Do děje opět vstupují jeho kolegové, řeší se nejen mobilizace a hrozba Hitlera, ale také obyčejné věci jako dárek pro Karlovu dceru. Karel po chvíli opět začíná dialog s panem Dvořákem na téma smrt, jde ještě více do hloubky a vykresluje pro čtenáře detailnější popis jeho osoby. Také zmiňuje svou knihu o Tibetu. Po práci vyráží vybrat dárek pro svou dceru Zinu, která brzy bude mít narozeniny. Vybere černé šaty a následně míří do Nekázanky pro další obraz. Obraz s názvem Svatební průvod kupuje své dceři k narozeninám a odchází domů, kde se potkává s celou svou rodinou. V audio dramaturgii je však značná část šesté kapitoly zredukována. Karel opět přichází do krematoria, vítá se s novým kolegou, vedou spolu dialog o smrti, a opět se nám postava Karla Kopfrkingla

vykresluje lépe, stejně jako v knize. V čem se však tato část velice liší je to, že většina dialogů Karla je v drammatizaci pouze v jeho hlavě, zatímco v knize vede dialog s panem Dvořákem. Dialogy v drammatizaci jsou často prokládány Karlovými monology, a často se dozvídáme informace skrze Karlovy pocity a myšlenky, zatímco v knize je ve většině případech vše popisováno vypravěčem nebo sdělováno pomocí dialogů. Slyšíme zde hudbu u spalovacího obřadu a celý dojem i téma smrti to ještě více umocňuje. Část, kdy jde Karel vybírat šaty a obraz své dceři je zde zcela zredukována.

Sedmá kapitola knihy začíná v bytě Kopfrkinglů. Oslavují Ziny narozeniny a sešlo se hned několik hostů, Ziny kamarádky Lenka a Lála, její nový přítel Míla, Mili a Lakmé i Karel. Všichni si povídají, jedí občerstvení, a popřejí Zině. Lakmé přichází za Karlem také s tím, že jeho s Milim pozval Willi Reinke do boxerského klubu mladých. Karel možnost zvažuje a usoudí, že by s Milim měli další týden vyrazit. V této kapitole je spousta dialogů, popisné pasáže a dlouhé promluvy Karla nejen o smrti, ale i pohledu na židy a také o současné situaci v zemi, protože právě došlo k zabrání Sudet. V audio drammatizaci však můžeme zaslechnout pouze rozhovor Karla s Lakmé, o zapomenuté pozvánce Williho na box. V pozadí sice slyšíme hlasy a zvuky připomínající oslavu s více lidmi, ale není ji zde věnována velká pozornost. Všichni účastníci jsou pouze zmínění Karlem, protože o nich sám přemýšlí. Redukovány jsou tedy dialogy a popisy postav, jako například přítele Ziny Míly, nebo kamarádek Lenky a Lály. Do drammatizace by bylo velice náročné dát prostor tolika postavám a informacím. Proto byl proces redukce, či úplné eliminace logický a usnadnil tak posluchačům celý vzhled do situace. Tento způsob také ušetřil spoustu času, který by realizace identické scény rozhodně zabrala.

Osmá kapitola knihy začíná v boxerském klubu, kam Karla i Miliho pozval Willi Reinke. Nejdříve si Karel a Willi povídají o boxu, a poté začíná zápas. Dialogy mezi sebou poté vede převážně Willi a Mili. Když zápas skončí Willi se snaží Miliho povzbudit, aby se na box také přihlásil a stal se z něj pravý silný muž. Poté zavádí konverzaci opět ke Karlovi a jeho názoru na zabrání Sudet. Karel se distancuje a spíše oklikou říká, že Hitler je zlo a bude to do budoucna naše zkáza. Willi se ho však snaží přemluvit, aby vše viděl jako hrdý Němec. Aby viděl, že Hitler je záchrana silných a stoprocentních lidí. Kapitola končí, když všichni dojdou před dům Kopfrkinglů, kde se loučí. Začínají se zde objevovat německá slova a občas dokonce i věty. Willi dokonce oslovuje Karla německy Karl. Audio hra se začíná odehrávat ve stejný moment, v pozadí slyšíme zvuky, které nás mají uvést do boxerského prostředí, slyšíme rušno, spoustu lidí a pak i průběh zápasu. Do toho slyšíme také dialogy, které se musí až téměř překřikovat,

aby přes hluk zápasu byli slyšet. Velice dobře to funguje a posluchač má opravdu pocit, jako kdyby se ocitl na boxerském zápase. Celé prostředí je díky zvukům zpřítomněné a posluchači umožňuje úplně jiný zážitek než kniha. Obsahově je kapitola totožná, pouze pár informací je zredukováno, ale podstatné rozhovory Williho s Milim i Karlem zůstávají.

Devátá kapitola knihy se odehrává v období Vánoc. Kopfrkinglovi slaví Štědrý den, celá rodina jsou pohromadě. Děti přinesou dva kapry, které jim zabíjí starší paní a jejich sousedka Anežka. Karel při zabíjení přemýšlí a mluví o tom, že teď už jsou kapři volní, jejich duše se znovu zrodí a vypustí do éteru. Když Anežka odchází, tak dorazí Willi Reinke jen na krátkou návštěvu, opět Karla přemlouvá k tomu, aby se hrdě hlásil k Němcům, protože i on je podle nich vyvolený a měl by být hrdý na svůj národ a svou krev. Do rozhovoru Williho a Karla přichází Lakmé, chce nabídnout mandle. V Karlovi však nastává změna, okamžitě Lakmé informuje o tom, že si dnes Willi mandle nevezme. Když Willi odejde celá rodina slaví Vánoce. Zpívají koledy, jedí, rozbalují dárky a povídají si. Tato část audio dramatisace začíná stejně jako kapitola v knize. Celý děj je však místo popisů doplněn o zvuky Vánoční hudby nebo zvuk zvonku, když paní Anežka přichází zabít kapry. Dále můžeme slyšet zvuk při zabíjení kaprů a do toho Karlovy vnitřní myšlenky o jejich smrti. Dialogy se v této části téměř neliší, jsou zachovány hlavní myšlenky a pouze redukovány popisné informace, které pro děj a následný vývoj nejsou podstatné. Poté opět slyšíme zvonek a přichází Willi Reinke. Během jejich rozhovoru Willi na Karla vyvíjí nátlak, aby se postavil na stranu Němců, protože i on sám jím přece je. Po celou dobu jejich rozhovoru slyšíme rozladěný zvuk připomínající šum televize, nebo rádia, který vždy následuje vnitřní myšlenka Karla, kdy si pro sebe komentuje situaci a průběh rozhovoru. Přichází Lakmé s mandlemi, slyšíme, jak je Karel odmítá a posílá ji pryč. Když Willi odchází, opět se ocitáme v jídelně u večeře, kde si rodina povídá, je zde eliminována část rozdávání dárků i zpívání koled.

V desáté kapitole knihy otevírá Karel ve své koupelně balíček od Williho, vysvětluje, k čemu je a proč ho od Williho obdržel. Musí se převléct za žebráka, a obejít trasu až k židovské radnici. Je to takový jeho uvítací rituál ke vstoupení do SdP, který si pro něj Willi připravil. Jeho celá rodina na něj kouká jako na blázna, ale téměř nikdo nic neřekne. Pouze Zina ho upozorní, že si nesundal snubní prsten. On následně odchází splnit úkol a cestou potkává Williho. Ten je s jeho prací velice spokojen a opět ho manipuluje řečmi, a ještě více dostává na svou stranu a stranu Hitlera. Když Karel úkol splní jde domů a kapitola končí. V audio dramatisaci se tato část liší. O balíku, ve kterém

je převlek se dozvídáme z dialogu Williho a Karla. Ten však původně v knize vůbec není. Do audio dramatizace by bylo však velice náročné dostat popis z knihy, a tak si režisér musel poradit jiným způsobem. Willi mu tedy celý plán v jejich rozhovoru popisuje a vysvětluje co přesně bude dělat a také proč. Pak se vracíme opět do domu Karla, kde už si však masku nasazuje a připravuje se na svůj úkol. Když si masku nasadí, varuje Karel nahlas svou rodinu, ať nejsou v šoku a vychází ven z koupelny. Zina ho stejně jak v knize varuje, že si nesundal snubní prsten a Lakmé je pouze v šoku. Následně slyšíme ruch ulice, cinkání mincí a Karla, jak mluví na kolemjdoucí a žebrá. Vše je prokládáno Karlovými vnitřními myšlenkami. Poté přichází Willi, slyšíme dialog a celý je doprovázen zvukem kroků a dalším ruchem ulice. Karel se pak ocitá u židovské radnice, slyšíme rozhovor jiných lidí, konkrétně známých Karla, pana Rubensteina a rodiny Straussových. Přichází lehká odmlka a Karel už odchází domů.

V kapitole jedenáct se ocitáme v přepychovém německém Casinu, kam je Karel Kopfrkingl poprvé pozván jako host Williho. Časové se od minulé kapitoly posouváme zhruba o měsíc a Karel je již plně na straně Němců a Hitlera. Willi Reinke ho zcela zmanipuloval. Karel sedí nejen s Willim a jeho ženou, ale i s několika dalšími Němci u stolu a probírají budoucnost Karla i dalších. Karel postupně začíná donášet informace na lidi okolo sebe až se rozhovor dostane k tomu, že by bylo nejlepší, aby se Karel rozvedl, protože jeho žena je Židovka a nastanou jí krušné časy. Willi tvrdí, že si Lakmé vůbec nezaslouží s Karlem žít a že nemá dobrý vliv na jeho děti, především na Miliho. Karel se zprvu lekne, ale neodporuje a jen celému stolu potvrdí, že rozvést se samozřejmě může. Kapitola končí tím, že Willi a jeho žena Karla odváží vozem domů a s rozvodem na něj ještě tlačí. Když se Karel dostane domů, otvírá knihu o Tibetu a upadá do snění. Audio dramatizace začíná přímo v Casinu, kde slyšíme velký hluk, zvuky lidí, jak se smějí, cinkání skleniček a do toho rozhovor mezi Willim a Karlem. Celá situace je umocněna hodně elektrickou a dynamickou hudbou. Pak můžeme slyšet, jak Willi na celé Casino křičí a představuje Karla, je to doprovázeno hlukem dalších lidí, jak se smějí a reagují na Karla. Vše působí opravdu dojmem, že jsou v rušném prostředí Casina, aniž by to tam muselo být nějak zmiňováno. Slyšíme zde mluvit i ženu Williho Ernu, která v této části knihy moc prostoru nemá. Obsahem se dialogy od knihy téměř vůbec neliší. V audio dramatizaci tímto končí část čtvrtá.

Kapitola dvanáctá je pouze doplňková kapitola. Rodina Kopfrkinglů vyrazila na výlet na rozhlednu v Praze. Tato kapitola není vůbec hybatelem děje, ale už nám dává detailnější pohled na změnu Karla a jeho postoji vůči ženě a dětem. Neustále kouká

a zmiňuje černé vlasy své židovské ženy Lakmé. Neustále se zmiňuje o Hitlerovi a o tom, že i on je Němec a Němci musí dělat to, co je správné. Neustále také mluví o smrti a o tom, že je to vlastně vysvobození z toho světa. Celá kapitola je hodně popisná, a kromě Karlových monologů se v ní nic jiného neděje. Z audio dramaturgie je tak tato kapitola zcela eliminována.

Třináctá kapitola knihy začíná v krematoriu, Karel se tam baví s ředitelem, a jeho vnitřní myšlenky se ubírají k tomu, že už brzy převezme krematorium on a ředitel bude odstraněn. Dále můžeme pozorovat jeho rozhovor s Fenkem, který po Karlovi chce morfium, ale Karel se poprvé v knize ohradí s dominantně pana Fenka odbije. V duchu přemýšlí nad mocí a nad tím, že když z něj má někdo strach, tak hned se k němu chová líp. Poté Karel přichází domů, kde vede rozhovor s Milim, ten mu povídá o tom, že se seznámil s jistým mladým boxerem a chce být jako on, protože on chce bojovat proti Říši. Karel se zděsí a přemýšlí nad tím, jak toto Milimu dostane z hlavy. Poté se přesouváme lehce v čase, kdy je doma jen Karel a Lakmé, děti odjely k tetě. On jí vypráví o tom, co se děje v práci, koho už Němci sebrali a proč. Ona je sklesle sedí a nic neříká. Najedí se a Karel navrhne, aby šli do koupelny, tam na ni přichystal léčku a oběsí ji. Vše si ve své hlavě ospravedlňuje tím, že takhle jí bude líp, protože jako Židovku by jí stejně nečekalo nic pěkného. Vezme si věci a jde sdělit na německou kriminálku, že si Lakmé vzala život, protože byla Židovka. V audio dramaturgie se však ocitáme až ve chvíli, kdy je Karel s Lakmé sám doma a děti jsem u tety. Stejně jako v knize jí vypráví o tom, co se dělo v práci. Celý jejich rozhovor je doprovázen vážnou hudbou, která je v pozadí, ve chvíli, kdy však sám Karel o hudbě začne mluvit, tak i v audio dramaturgii hudba zesílí a doprovází jeho monolog. Na rozdíl od knihy, tak v audio verzi Karlovy myšlenky zabíhají k oběšení už chvíli před incidentem, kdy o nich vede vnitřní monolog, až pak bere Lakmé do koupelny, kde ji oběsí. Slyšíme jen ránu a zvuk. Poté Karel opět vede vnitřní monolog a celou situaci si ospravedlňuje. Další rozdíl slyšíme ve chvíli, kdy Karel začne někomu popisovat smrt jeho ženy, po celou dobu jeho monologu slyšíme také něco jako ozvěnu.

Kapitola čtrnáctá začíná doma u Kopfrkinglů, Karel dětem povídá o zesnulé ženě a snaží se je uklidnit, že teď je jí lépe. Následně se ve vzpomínkách vrací k tomu, jak jednou v Casinu s Willim mluvil o svém synovi. Že mu dělá veliké starosti a není to muž jaký by měl být. Na to hned Willi reagoval tím, že ho zkažila jeho zesnulá žena, protože byla Židovka, a to se na Milim zkrátka muselo podepsat. Willi Karlovi dále vysvětluje, že podle zákona je přeci jen míšenec a že zákon, je zákon. Dále mu sděluje další člen

Casina, že je přímo vyloučené, aby jeho děti jako míšenci byly přijati na gymnázium. O několik dní později se Karel rozhodne vzít svého syna Miliho do krematoria. Karel vše Milimu popisuje, ukazuje mu, jak to v jeho práci funguje, až ho zavede k rakvím. Jednu otevře a pobídne Miliho, aby si tam k mrtvému lehl. Když to však vysloví, bere tyč a Miliho umlátí. Pak už ho jen přenese do rakve, tu opět zavře a nechá spálit. O několik dní později nahlásí na německé kriminálce, že se jeho syn asi zatoulal a nedorazil domů. Audio dramaturgie začíná opět až ve chvíli, kdy Karel mluví s Willim v Casinu o Milim. Ten zde opět vše svaluje na jeho zesnulou ženu Lakmé. Poté se opět přesouváme v čas a nacházíme se v krematoriu, kde Karel provádí svého syna. Slyšíme zvuky kroků, lehkou ozvěnu a převážně Karla, jak Milimu vysvětluje chod krematoria. Mezi největší změny tu opět patří Karlovy vnitřní monology. Slyšíme, jak si povšiml kovové tyče a přemýšlí nad tím, že si myslel, že ještě někdy bude potřeba. Pak vše probíhá jako v knize, Karel se rozhodne svého syna zabít a vložit do rakve k již mrtvému. Slyšíme tupou ránu tyčí a následně opět elektrickou hudbu doprovázenou Karlovými myšlenkami o smrti a o tom, jak nás vlastně všechny sblížuje. Pak stejně jako v části předešlé slyšíme ozvěnu, jak Karel někomu vypráví, že se jeho syn už čtyři dny neobjevil a, že se bojí, aby se nevydal za armádou do Polska.

Poslední patnáctá kapitola knihy u říšského protektora Boehrmanna v kanceláři, kam byl Karel pozván. Je tam s nimi i Willi, oba Karlovi nabízejí, aby s nimi spolupracoval na tvorbě nových plynových žárovištích, aby byla konečně očista německého lidu dokonána. Pak se Karel svými myšlenkami dostává do Casina a popisuje, jak tam chodí za milenkami, jak dostane nové auto, a jak bude jmenován šéfem nového experimentu. Pak se Karel ocitá opět u sebe doma, čte si svou oblíbenou knihu o Tibetu, když v tom někdo zvoní. Karel otevře a je tam muž, který má žlutou pleť a představí se jako *tulku* z kláštera Mindoling. Mluví na Karla však Německy, a to co říká odráží nabídka říšského protektora, kterou Karel dostal několik dnů nazpátek. Je jasné, že Karel v tuto chvíli už blouzní, a to co vidí a slyší nedává žádný smysl. Pak se domů vrací jeho dcera Zina. Karel se jí ptá na novou školu a rozebírají i Miliho. Nakonec jí řekne o svém povýšení a pobídne ji, že zítra zajdou na poslední prohlídku do krematoria. Je jasné, proč tuto procházku Karel plánuje, avšak už se nikdy neuskuteční, Karel zešílí a přijede pro něj sanitka. Konec kapitoly je až v roce 1945, kdy Karel z okénka sanitního vlaku vidí přijíždět lidi z koncentračních táborů a má dojem, že je spasil. V audio dramaturgii je hned několik změn, začíná sice stejně v kanceláři říšského protektora, kde je Karlovi nabídnuta pozice experimentu plynových žárovišť, ale následně se hned přesouváme až

do Karlova rozhovoru s dcerou Zinou. Vysvětluje jí jeho povýšení a hned jí nabízí, že se zítra projdou do krematoria. Pak slyšíme hudební předěl, silný gong a hudby. Poslední část audio dramaturgie je pouze Karlův vnitřní monolog, kdy už naprosto zešlel. Upadá do halucinací a mdlob. Celá tato kapitola je sice dost zredukována oproti knize, avšak hlavní části jsou zachovány, takže dojem vytváří stejný.

Závěr

Bakalářská práce se zaměřila na analýzu zvukové transpozice románu Ladislava Fukse *Spalovač mrtvol*. Cílem bylo prozkoumat, jakým způsobem bylo toto významné literární dílo adaptováno do zvukové formy, a jaké postupy a techniky byly použity k zachycení jeho atmosféry, témat a narativních prvků.

Při zvukové adaptaci byly některé postavy a dějové linie upraveny nebo zjednodušeny, aby lépe vyhovovaly specifikům zvukového média. Například v zvukové verzi je často potřeba zjednodušit složité popisné pasáže, zdlouhavé monology, či méně podstatné dialogy, které jsou však pro román charakteristické, aby byly srozumitelné a poutavé i bez vizuálního kontextu. Postavy, které nebyly výraznými hybateli děje se eliminovaly, u jiných bylo zredukováno několik dialogů, nebo byly pouze zmíněny postavami hlavními. Zároveň bylo nutné najít rovnováhu mezi věrností původnímu textu a dramatickým zpracováním, které by udrželo posluchačovu pozornost.

Audio dramaturgie tak využila několik inovativních přístupů, které respektují literární předlohu, a obohacují ji o nové rozměry, které jsou specifické pro zvukové médium. Zvuková transpozice umožňuje posluchačům prožít příběh úplně jinak než při čtení. Některé momenty jsou zdůrazněny prostřednictvím zvuku způsobem, který není v tištěné verzi možný a jiné momenty jsou zcela eliminovány, protože by pro zvukové médium nebyly dobře realizovatelné. Největší změna v audio dramaturgii je ta, že se kompletně změnila vyprávěcí perspektiva. Z pohledu nezávislého vypravěče v knize jsme se ocitly v hlavě Karla Kopfrkingla a na celý příběh nahlížíme z jeho pohledu. Je přítomen u všech dialogů a slyšíme veškeré jeho myšlenky i vnitřní monology.

Práce ukázala, že zvukové adaptace mohou být nejen věrné původnímu dílu, ale také mohou přinést nové interpretace a pohledy. Zvuková adaptace literárního díla je komplexním procesem, který vyžaduje důkladné pochopení původního textu a zároveň kreativní přístup k jeho zvukovému ztvárnění.

Prameny a literatura

Primární zdroje

Fuks, Ladislav. *Spalovač mrtvol* [rozhlasová hra]. Režie Aleš Vrzák. Praha: Český rozhlas, 2017.

Fuks, Ladislav. *Spalovač mrtvol*. Praha: Československý spisovatel, 1967.

Fuks, Ladislav. *Variace pro temnou strunu*. Praha: Československý spisovatel, 1966.

Fuks, Ladislav. *Pan Theodor Mundstock*. Praha: Československý spisovatel, 1963.

Fuks, Ladislav. *Mí černovlasí bratři*. Praha: Československý spisovatel, 1964.

Fuks, Ladislav. *Oslovení ze tmy*. Praha: Melantrich, 1972.

Sekundární zdroje

Bojda, Tomáš. *Rozhlasová dramaturgie románu – poznámky k teorii a inscenační praxi*. *Svět.rozhlas.cz*. [online]. Praha, 2024 [cit. 16.6.2024] Dostupné z:

<https://svet.rozhlas.cz/tomas-bojda-rozhlasova-dramaturgie-romanu-poznamky-k-teorii-a-inscenacni-praxi-9180184#_ftn1>.

Burgersteinová, Kateřina. *Adaptace literárních děl na příkladu Ladislava Fukse*.

[online]. Praha, 2020 [cit. 5.2.2024]. Bakalářská práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy. Ústav české literatury a komparatistiky. Dostupné z:

<<https://dodo.is.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/149253/130316210.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>.

Kudrnáč, Jiří. *Slovník české literatury*. [online]. [cit. 12.6.2024]. Dostupné z:

<<http://slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=1421>>.

Lacinová, Dita. *Tématická výstavba próz Ladislava Fukse z 60. let 20. století*. [online].

Brno, 2007 [cit. 12.2.2024]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce PhDr. David Kroča, Ph.D. Dostupné z:

<<https://theses.cz/id/0vserr/>>.

Matějková, Karolína. *Spalovač mrtvol v knižní i filmové podobě*. [online]. České

Budějovice, 2016 [cit. 12.2.2024]. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce prof. PaedDr. Michal Bauer, Ph.D. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/lggevz/18889001>>.

Merenus, Aleš. *Nárys teorie dramaturgie literárních děl*. [online]. Brno, 2012 [cit. 12.4.2024]. Disertační práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Viktor Viktora. Dostupné z: <<https://is.muni.cz/th/iekdp/>>.

Pospíšilová, Veronika. *Rozhlasový režisér Aleš Vrzák*. [online]. Brno, 2015 [cit. 16.6.2024]. Bakalářská práce. Janáčková akademie múzických umění, Divadelní fakulta. Ateliér rozhlasové a televizní scenáristiky. Dostupné z: <https://is.jamu.cz/th/j8yth/Ales_Vrzak_-_bakalarska_prace.pdf<https://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=osobnost&id=4745>>.

Radiotéka.cz. Ladislav Fuks: *Spalovač mrtvol* [online]. [cit. 29.3.2023]. Dostupné z: <<https://www.radioteka.cz/detail/croslovo-172001-ladislav-fuks-spalovac-mrtvol>>.

Schneider, Jan a Lenka Krausová. *Vybrané kapitoly z intermediality*. [online]. Olomouc, 2008. [cit. 25.4.2024]. Dostupné z: <https://kb.upol.cz/fileadmin/userdata/FF/katedry/kbh/studium/materialy/e-knihovna/Schneider_Krausova_intermedialita_vyber.pdf>.

Veverková, Lenka. *Rozhlasová dramaturgie mezi diegezí a mimezí* [online]. Praha, 2018 [cit. 20.6.2024]. Diplomová práce. Akademie múzických umění v Praze. Divadelní fakulta. Dramatická umění. Teorie a kritika. Dostupné z: <<https://dspace.amu.cz/jspui/handle/10318/13412>>.

Vlašínová, Drahomíra. *Slovník české literatury* [online]. [cit. 29.3.2023]. Dostupné z: <<http://slovníkceskeliteratury.cz/showContent.jsp?docId=325>>.

Wolf, Werner. *Intermedialita: široké pole výzkumu a výzva literární vědě*. [online]. Praha, 2011. *Česká Literatura*, Roč. 59, č. 1. [cit. 12.6.2024]. Dostupné z: <<http://www.jstor.org/stable/42688131>>.

Praktická část – „Symbióza?“

Postavy:

PETRA – hlavní a také jediná živá postava hry, oblečená je do bílé košile a černých společenských kalhot, pracuje jako event manager, ráda věci organizuje a tráví čas mezi lidmi, zároveň je introvert, a tak potřebuje trávit čas i sama, je velmi osobitá a výrazná, také ale hodně citlivá, jen to nedává najevo, ve volném čase si ráda čte, chodí běhat a hrát volejbal, nese si uvnitř sebe těžké trauma ze znásilnění, ale ještě to nemá na vědomé úrovni, sama v sobě událost potlačuje a nebere na těžkou váhu.

TA TICHÁ – jedna z Petřiných povah, žena, tato povaha reflektuje Petřinu matku, má velmi jemný vzhled, oblečená je ve světlých barvách, velmi ráda by toho spoustu řekla, ale nikdy neví, jak na to, nikdy se neodváží, nikdy neprosadí svůj názor, co si vážně myslí a ví, je hodně citlivá a emotivní, je také ochranná, působí jako Petřina velká podpora.

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ – druhá Petřina povaha, muž, tato povaha reflektuje Petřina kamaráda Josefa, který do ní před incidentem byl zamilovaný, je zhrzený, že ho Petra odmítla, je útočný a snaží se jí ublížit jako ona ublížila jemu, oblečen je slušně a do tlumených barev, cokoliv se řeší, vidí negativně, nic není dost dobré, nic není tak, jak má, je veliký pesimista, nemá v lidi důvěru.

TEN, CO VŠE ZLEHČUJE – třetí Petřina povaha, muž, reflektuje násilníka Jiřího, sportovní postavy, na sobě má obyčejné bílé tílko, černé roztrhané džíny, ze všeho se snaží udělat vždy banalitu, vše zlehčuje, nikdy neuznává vážnost situace, není sám k sobě upřímný, nechce si věci připustit, a proto je pak zlehčuje. Z Petry si neustále dělá srandu. Je povýšený a arogantní.

TA OPTIMISTICKÁ – čtvrtá Petřina povaha, žena, reflektuje její kamarádku Lídu, na sobě má halenku a sukni, je velmi výrazná, srší z ní velké množství energie, je to optimistka, na vše se dívá tak, aby našla něco pozitivního, říká, že vše je k něčemu dobré, nikdy pro ni není nic pouze černé, miluje lidi a je velmi společenská, má ráda pozornost, svou optimistickou povahou je někdy až necitelná a ignorantská vůči pocitům druhých.

TV – HLASATEL

TV – MUŽ V ROZHOVORU

Scéna

Celá scéna je rozdělena na dvě pomyslné půlky, v levé části je malá pohovka s konferenčním stolkem. Na stolku leží ovladač od televize, kniha a svíčka. Na pravé části stojí dřevěný jídelní stůl, okolo něj čtyři židle. Kousek od stolu stojí malá komoda. Celá scéna by měla působit jako útulný obývací pokoj propojený s jídelní částí. Celá místnost je ohraničena umělou zdí, na té je v pravé části zrcadlo a pod ním botník. V levé části stojí tři kytky v květináči a konev. Přesně v půlce zdi a zároveň půlce místnosti jsou dvoje dveře vedle sebe, které vedou do zákulisí. Pravé jsou vchodové do bytu, levé jsou do ostatních místností.

OBRAZ 1

Na jevišti je tma, pouze zpoza zdi je slyšet rachot klíčů, poté odemykání dveří. Právě dveře se otevrou a Petra vejde do bytu. Stále je na jevišti tma. Zavře za sebou dveře a na zdi stiskne vypínač. Jeviště se celé rozsvítí. Petra si sundá boty, vrátí je do botníku a pověsí si na něj kabelku. Klíče dá do zámku a zamkne. Klíče poté položí na botník. Znovu přerovná kabelku. Sundá si bundu a pověsí ji na věšák, chvilku ji tam upravuje. Mlčky přejde ke konferenčnímu stolku a položí na něj telefon, který vyndá z kapsy u kalhot. Jde k levým dveřím, otevře je a zajde pryč do zákulisí. Za chvíli se Petra vrací zpět na scénu a v ruce drží hrnek s čajem. Dveře nechá otevřené a přejde k pohovce, na kterou si sedne. Na stolek si položí čaj. Vezme do ruky knížku a opře se o pohovku. Do místnosti v tu chvíli vejde z levých dveří TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ a TA OPTIMISTICKÁ. Dojdou k jídelnímu stolu odtáhnou, židle a sednou si. Petra si čte, nevnímá.

TA OPTIMISTICKÁ: *(mile a vyzvídavě)* Tak co, odepsala jsi tomu klukovi, co už tě tak pětkrát někam pozval?

Petra si prohrábne zoufale rukou vlasy. Vadí jí, že si nemůže v klidu číst.

PETRA: Neodepsala, nikam s ním jít asi nechci.

TA OPTIMISTICKÁ: *(dělá, jako by Petru neslyšela, a mluví směrem k TOMU VĚČNĚ NESPOKOJENÉMU)* Já fakt nevím, co je špatnýho na tom, jít s někým na rande...

PETRA: A to je moje povinnost, s ním někam jít? Já ani nevím, jestli se mi vůbec líbí. *(snaží se působit klidně)*

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ: *(ironicky a pobaveně na Petru)* No já mám dojem, že to většinou zjistíš, když s tím člověkem někam jdeš, ne? Ale já zapomněl na to, že pro slečnu není nikdo dost dobrý. Tak proč by se vůbec obtěžovala někam chodit, vid'? *(ironicky směrem k TĚ OPTIMISTICKÉ)* Vsadím se, že už podle té fotky, co ten frajer má na Instagramu, Petra poznala, že je teda ale úplně k ničemu.

Zatímco si povídají, vchází na scénu TA TICHÁ. Přisedne si k Petře na pohovku.

TA TICHÁ: *(starostlivě)* Nechcete ji dneska nechat? Je utahaná z práce, vid'?

Petra se na ni usměje s děkovným pohledem.

PETRA: *(pronese sama k sobě unaveně)* Já jsem si chtěla jenom pár minut v klidu číst.

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ: Neřešíme nic vážného, jen se ptáme, zda má v plánu být do konce života sama. Když jí nikdo není dost dobrý.

PETRA: *(zaklapne rezignovaně knihu a odsekne)* No tak se prostě neptej, nic ti do toho taky není!

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ rezignovaně zvedne ruce, že se vzdává. Petra se napřímí. Vráti knihu opět na stolec, přerovná tam věci a vezme do ruky ovladač na televizi. Namíří s ním na diváky. Celá scéna se zbarví do modrých světél, z reproduktorů se začne ozývat televizní relace.

TV HLASATEL: V Arizoně začne opět platit absolutní zákaz potratů z roku 1864. Rozhodla tak soudkyně Kellie Johnson. Zákon se týká i obětí znásilnění nebo incestu.

Televize se utlumí, aby Petru bylo dobře slyšet. Modré světlo, ale stále svítí.

PETRA: *(zhnusene)* No to si děláš... to snad není ani možný, ne?!

Petra úplně vypne televizi, zatímco TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ mluví...

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ: Proč se na to furt koukáš, proboha, stejně tam říkají samý kravinu, každý den furt dokola. Znásilnění, potraty, vláda k ničemu, vraždy, kauza jedna, kauza dvě a takhle bych mohl pokračovat týden.

PETRA: *(ironicky pronese)* Říká se tomu zprávy a člověk se díky tomu udržuje v obraze, víš?!

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ: *(pobaveným hlasem)* Spíš říká se tomu zprávy a člověk se kvůli tomu každý den nasere nebo upadne do deprese, nemyslíš?

PETRA: *(poprvé se na něj podívá, nemá na něj už nervy)* Jasný, takže vlastně bychom se na zprávy koukat neměli, aby to náhodou někomu nezkazilo den, jo?

TA OPTIMISTICKÁ: Prosimtě, v klidu, ta relace tě nějak vytočila.

PETRA: *(útočně)* Ježiši, jasně že mě vytočila. Jak vůbec v 21. století může někdo rozhodovat za ženy, zda na potrat půjdou, nebo nepůjdou? Přece pokud mě někdo znásilní, tak mi nemá kdo nakazovat, že si dítě musím nechat. Je mi z toho naprosto na blití.

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ: *(s nadsázkou)* No dobře, ale zase kolika případů znásilnění se to týká? Zas tak horký to asi nebude.

PETRA: *(stále útočně)* Co to meleš?! Jak jako, zas tak horký to nebude? I kdyby to byl jeden případ ročně. Co někomu dává právo za tu ženu rozhodnout?

Petra opět rovná věci na stolečku a polštářky.

TA OPTIMISTICKÁ: *(vesele)* V klidu. Snad se tady nepohádáte. Se na to koukněte z lepší stránky. Pořád se narodí krásný malý děťátka, no. To je důvod, proč slavit.

Petra nemá slov, pohoršeně se na ně dívá a odfrkne si. Je jí z obou špatně. TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ se začne smát.

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ: *(směrem k TĚ OPTIMISTICKÉ, pobaveně)* No jo... klasika, co jiného bys nám k tomu řekla, vid'?' *(směrem k Petře)* Tak měla být přeci opatrnější, dávat si větší pozor, když ví, že dítě nechce. Já si myslím, že ve většině případů si za to může ta ženská sama. Neříkám ve všech, ale v některých určitě.

PETRA: *(zhnusene a rezignovaně)* To je fuk. Nebudu se o tom s váma vůbec bavit.

Petra vstane, chce si dojít do zadního pokoje pro vodu, když v tom se celá scéna zbarví do výrazných tónů barev. Začne hrát hlasitá hudba, jako na party. Vybaví se jí první vzpomínka na osudnou noc. Petra ztuhne. Na scénu přiběhne z vchodových dveří TEN, CO VŠE ZLEHČUJE, v ruce nese flašku vodky.

TA OPTIMISTICKÁ, TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ a TEN, CO VŠE ZLEHČUJE, začnou hrát scénku. TEN, CO VŠE ZLEHČUJE, vyndá z komody za stolem kelímky na beerpong a míčky. Všichni tři se chovají opile. Jsou hluční, smějí se, užívají si „party“: TA TICHÁ se jediná této scénky neúčastní, vstane a jde do levého rohu ke květinám.

TEN, CO VŠE ZLEHČUJE: No tak hrajeééém. Lidu, honem připrav ty kelímky na druhý straně. *(podá TĚ OPTIMISTICKÉ kelímky)*

Celá scénka musí působit velmi chaoticky.

TA OPTIMISTICKÁ: *(začne stavět kelímky, hlučně pronese)* Yes, tak to je boží nápaad, Jiří. Teď vás naprosto rozdrtim!

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ: Já vám budu asi jenom fandit, tahle hra mi stejně nikdy nešla. Ale nalijeme si panáky, ne? Péťo, pojď, dáme si jeden spolu. Připijeme si na nové začátky... *(směje se, z komody vyndá panáky a naleje do nich vodku)*

Petra stále nehybně stojí a vše pozoruje. TA TICHÁ zalévá kytky vzadu na scéně.

TEN, CO VŠE ZLEHČUJE: *(naléhavě)* Dělej, Petro! Snad nebudeš taky jenom koukat. Honem! Budeme hrát proti sobě.

TA OPTIMISTICKÁ: Jo, Pet'ule! Pojď hrát! Dyt' jednou se opít tě přece nezabije, co se asi tak může stát! *(směje se a pije)*

Všichni tři si dají shot panáka. Něčemu se smějí. Petra lehce začne couvat.

TEN, CO VŠE ZLEHČUJE: *(otočí se na Petru a flirtuje)* Petroooo, bude sranda, užijem si večer. No ták!

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ na Petru kouká. Dojde až k ní. Ochranařsky u ní stojí, skenuje pohledem ji a TOHO, CO VŠE ZLEHČUJE. Obejme Petru okolo ramen, naznačuje tím TOMU, CO VŠE ZLEHČUJE, ať to na ni nezkouší. Najednou se ozve zvonění telefonu. Světla na scéně několikrát zablikají jako při výpadku elektřiny. Vzpomínka skončí. TEN, CO VŠE ZLEHČUJE, opět odchází ze scény vchodovými dveřmi a bere s sebou kelímky, míčky a lahev vodky. TA OPTIMISTICKÁ, TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ a TA TICHÁ si opět sedají ke stolu a na gauč, jako by se nic nestalo. Koukají na Petru, jak je mimo. Světla se zbarví zpět na klasické nasvícení scény. Jen Petra stojí stále nehybně. Je v šoku. Nevnímá. Telefon stále zvoní.

TA OPTIMISTICKÁ: *(pobaveně se usmívá, že je Petra mimo) Země volá Petru! Zvoní ti mobil.*

Petra se probere. Přejde ke konferenčnímu stolku. Zvedá telefon. Je celá bledá, jako by viděla ducha. Bez života a vystrašená. Do telefonu se to snaží maskovat.

PETRA: *Ano, mamí? Jo, zalila jsem kytky. Ne, nic nepotřebuju. Jasně. Nebudu to teď s tebou řešit, řekla jsem ti, že nikam nejdu, protože mi nic není. Ne. Ahoj.*

Petra si sedá opět na pohovku. Scéna zhasne.

KONEC PRVNÍHO OBRAZU

OBRAZ 2

Na jevišti je tma, pouze zpoza zdi je slyšet rachot klíčů, poté odemykání dveří. Pravé dveře se otevrou a Petra vejde do bytu. Stále je na jevišti tma. Zavře za sebou dveře a na zdi stiskne vypínač. Jeviště se celé rozsvítí. Petra si sundá boty, vrátí je do botníku a pověsí si na něj kabelku. Klíče dá do zámku a zamkne, ještě pro jistotu znovu zkontroluje, zda je opravdu zamčeno. Klíče poté položí na botník. Znovu přerovná kabelku. Sundá si bundu a pověsí ji na věšák, chvilku ji tam upravuje. Mlčky přejde ke konferenčnímu stolku a položí na něj telefon, který vyndá z kapsy u kalhot. Jde tentokrát k levým dveřím. Nechá je otevřené a zajde pryč do zákulisí. Za chvíli se Petra vrací zpět na scénu a v ruce drží hrnek s čajem. Dveře nechá otevřené a přejde k pohovce, na kterou si sedne. Na stolek položí čaj. Vezme do ruky ovladač na televizi. Namíří ho do hlediště a zapne televizi. Scéna se zbarví do modrých barev. Položí ovladač zpět na stolek.

TV HLASATEL: Vrchní soud v dnešních ranních hodinách rozhodl o odročení hlavního líčení v případě znásilněné ženy z Teplic. Pachatel připustil pohlavní styk, ale řekl, že určitě nebyl násilný. Dívka, která obvinila muže ze znásilnění, v pondělí u soudu uvedla, že s výrokem odsouzeného rozhodně nesouhlasí.

V průběhu reportáže do místnosti vchodovými dveřmi přichází TEN, CO VŠE ZLEHČUJE. Nic neříká, pouze si stoupne vedle sedačky a kouká na televizi s Petrou. Petra je zabraná do reportáže, toho, že někdo vstoupil do místnosti, si vůbec nevšimá.

PETRA: *(naštvaně)* Jak jinak, sráč si užil, ale nikdo mu to nedokáže.

Prohlásí, natáhne se pro ovladač a televizi opět vypne.

PETRA: Tohle poslouchat nemusím. Tohle fakt ne...

Je rozrušená. Začne na stolku vše přerovnávat. V tu chvíli na ni poprvé promluví TEN, CO VŠE ZLEHČUJE.

TEN, CO VŠE ZLEHČUJE: No bůhví, jak to bylo, že jo...

Petra se trošku lekne, jeho přítomnost nečekala. Otočí se na něj, pozoruje ho, zhluboka se nadechne.

PETRA: *(zvýší na něj hlas, je rozčilená, víc a víc s každým slovem, co řekne)* Prosim? Budeš ji soudit tady ode mě z obýváku? Protože je to ženská a my ženský přece přeháníme, že jo!?

TEN, CO VŠE ZLEHČUJE: *(ironicky)* No, když už jsme u toho, zdárnej příklad docela jsi.

Petra začne přerovnávat polštářky, on si sedne ke stolu.

PETRA: *(pohoršeně)* Jsi fakt neskutečnej...

TEN, CO VŠE ZLEHČUJE: Jo, díky, já vim... *(začne se arogantně usmívat)*

Petra se zastaví, musí se nadechnout, aby na něj úplně nevyjela.

PETRA: Opakuju, opravdu neskutečnej...

TEN, CO VŠE ZLEHČUJE: Opakuju, já vim.

PETRA: Ještě mě obohatíš nějakou informací? Nebo si můžu číst? *(sahá pro knížku na stolku)*

TEN, CO VŠE ZLEHČUJE: Uklidni se, tebe se to zase nějak dotklo, nesmíš si všechno brát tak osobně. Příliš empatie škodí.

Na scénu vchází TA OPTIMISTICKÁ a TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ. Nenaruší konverzaci, jen si sednou ke stolu a pozorují.

PETRA: Já si nic osobně neberu. Jenom nechápu, jak můžeš všechno brát na lehkou váhu. Vůbec nevíš, čím si musela projít.

TA OPTIMISTICKÁ: No tady není hezká atmosféra teda. *(na TOHO, CO VŠE ZLEHČUJE)*

TEN, CO VŠE ZLEHČUJE, jí ukáže prostředníček.

PETRA: *(ironicky jí odpoví)* Jo a toho jsi si všimla až teď? Po třech letech?

TA OPTIMISTICKÁ: Jenom konstatuju. Na mě nevyjížděj. *(zvedá ruce jako gesto ústupu)*

PETRA: Ty vždycky konstatuješ, ale nikdo se tě o to neprosí.

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ: *(na Petru)* Co já vím, tak tebe se o ty tvoje výlevy názorů a myšlenek taky nikdo neprosil.

Petra se naštve. Hodí knihou o stůl a vstane. V tu chvíli přichází druhá vzpomínka na osudnou noc. Světla na scéně zprvu začnou blikat. Celá scéna se zbarví do výrazných tónů barev. Petra je v transu, nehýbe se. Ostatní postavy na scéně začnou hrát vzpomínku. Všichni kromě Petry si rychle přesednou na pohovku. TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ sedí nejdál od Petry.

TA OPTIMISTICKÁ: *(směje se)* No to není možný, tak jsi to prolomil. Sakra, to se tady ještě nikomu nepovedlo. *(dívá se směrem na TOHO VĚČNĚ NESPOKOJENÉHO a ironicky se do něj střeluje)* A to i když se dost snažili.

TEN, CO VŠE ZLEHČUJE, se směje s TOU OPTIMISTICKOU. TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ vypadá zhnuseně, jen se tak pousmívá, aby se neřeklo. Nijak se k situaci nevyjadřuje.

TEN, CO VŠE ZLEHČUJE: No nakonec se party docela povedla, ale mam teda extrémní kocovinu. *(dál se směje)*

TA OPTIMISTICKÁ: No to se teda sakra povedla. Za tohle by ještě včera nikdo ruku do ohně nedal.

Najednou se všichni otočí na Petru, jako kdyby to byla chvíle, kdy tehdy přišla do místnosti.

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ: *(ironicky a zhnuseně)* Dobře jsi se vyspinkala?

TA OPTIMISTICKÁ: No dobré ráno, princezno, ty jsi se nám včera ale odvázala. Šokující zvrát večera, celkem. Už volala televize, že by s tebou rádi natočili reportáž, prý na téma Věřte, nevěřte. *(směje se)* Tak jsem jim řekla, že jako tvá spolubydlící to rozhodně zařídím. *(směje se dál)*

Všichni až na Petru a TOHO VĚČNĚ NESPOKOJENÉHO se začnou smát. TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ kouká do země. Na Petru se ani nepodívá.

TEN, CO VŠE ZLEHČUJE: No včerejšek byl bez pochyb velká sranda... *(směje se a mrkne na Petru)*

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ: *(jedovatě Petru popichuje)* A to bylo řečí, jak se ti ta party nezdá jako dobrý nápad, co? Jenom další kecy...

TA OPTIMISTICKÁ: *(přeruší nepříjemnou konverzaci)* Nemáte náhodou za půl hodiny přednášku? Tak padejte už!

TEN, CO VŠE ZLEHČUJE: A jo, sakra, jdem! *(vstane a plácne TOHO VĚČNĚ NESPOKOJENÉHO po rameni)*

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ se zvedne, dojde až k Petře. Chvilku na ni jen kouká.

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ: *(zašeptá směrem k ní)* Gratuluju... do konce týdne si najdu jiné bydlení.

Hned po něm k Petře přijde TEN, CO VŠE ZLEHČUJE.

TEN, CO VŠE ZLEHČUJE: *(šeptá a směje se)* Někdy si to zopakujem, byla to sranda.

Petra si zakryje pusou. Je to poprvé, co se pohne. Oba muži odejdou k botníku u vchodových dveří a z věšáku si sundávají bundy.

TA OPTIMISTICKÁ: No slečno, to jsi se nám vybarvila. Ale co si budem, šla by do toho každá, viděla jsi ty ruce? A to břicho? *(směje se a mluví na Petru)*

TA OPTIMISTICKÁ: Ježiši, se nestyd'. Takový věci se dějou. Dyt' to je normální.

Najednou se ozve zvonění telefonu v reproduktorech. Světla na scéně opět zablikají a zbarví se zpět na klasické nasvícení scény. Všichni kromě Petry si sednou zpět ke stolu. Opět se vrátí do přítomnosti. Všichni koukají na Petru. Na scénu vchází TA TICHÁ. Zvonění se opět ozývá v reproduktoru. TA TICHÁ dojde až k Petře. Zvedne ze stolku její telefon. Pohladí ji po rameni. Petra se probere z transu. TA TICHÁ jí podá telefon. Petra si ho od ní vezme.

PETRA: No, mami? Ne... Jo, jsem v pohodě. Ne, kolikrát se mě na to ještě zeptáš?! Nikam nejdu! Nikam! Ne, na žádnou terapii. Prostě ne. Já vim, zavolám ti zítra. Ahoj.

Petra si sedá opět na pohovku. Všichni na ni jen koukají, nikdo nemluví. Scéna zhasne.

KONEC DRUHÉHO OBRAZU

OBRAZ 3

Na jevišti je tma, pouze zpoza zdi je slyšet rachot klíčů, poté odemykání dveří. Pravé dveře se otevřou a Petra vejde do bytu. Stále je na jevišti tma. Zavře za sebou dveře a na zdi stiskne vypínač. Jeviště se celé rozsvítí. Petra si sundá boty, vrátí je do botníku a pověsí si na něj kabelku. Klíče dá do zámku a zamkne. Znovu vezme za kliku. Klíče poté položí na botník. Sundá si bundu a pověsí ji na věšák. Znovu zkontroluje, zda je zamčeno. Mlčky přejde ke konferenčnímu stolku a položí na něj telefon, který vyndá z kapsy u kalhot. Jde tentokrát k levým dveřím. Nechá je otevřené a zajde pryč do zákulisí. Za chvíli se Petra vrací zpět na scénu a v ruce drží hrnek s čajem. Dveře nechá otevřené a přejde k pohovce, na kterou si sedne. Na stolec položí čaj. Vezme do ruky ovladač na televizi. Namíří ho do hlediště a zapne televizi. Scéna se zbarví do modrých barev. Položí ovladač zpět na stolec.

TV HLASATEL: Takže veškerá obvinění proti vám popíráte? Jste obviněn ze sexuálního obtěžování na pracovišti, jedná se dokonce o několik obvinění. Ale vše popíráte?

TV – MUŽ V ROZHOVORU: Ano, popírám. To víte, jsem herec. Jsem lidem na očích. No a zkrátka některým jsem nepohodlný. Všechny ženy, co mě obvinily, jsou zhrzené, že právě jich jsem si naopak vůbec nikdy nevšiml. To, že někoho občas na place plácnu po zadku, je normální. Lidé z toho jen dělají skandál.

Během rozhovoru v televizi na scénu přichází TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ. Sedá si ke stolu. Kouká s Petrou na reportáž.

PETRA: Děje se v tom světě i něco jiného, zatraceně... třeba i pozitivního? *(opět TV vypíná)*

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ: Prosimtě, nedělejte, že tohle je nějaká tragédie. To bys mě teda fakt pobavila.

PETRA: Jo aha, tohle je totiž naprosto normální věc, obtěžování na pracovišti. *(podívá se na něj)* A to přesně proč, prosimtě?

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ: Stejně se s ním ty ženský určitě vyspat chtěly, přece pan dokonalý, herec, úspěšný umělec. Jak jinak, tohle vás prostě bere. Arogantní hovada, co jsou nedostupný, to je přesně to, na co všechny letíte. Typický!

PETRA: Jo, protože jde jen o to, že je to herec. Rozhodně ne o to, že chlapi využívají svých pozic. Tohle chlapa udalo třináct žen. Třináct! Ale podle tebe si to každá vymyslela.

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ: Tak třeba ne každá, ale garantuju ti, že některý ty ženský se s ním třeba i rády vyspaly, ale pak dělaj, jako že je to jeho chyba. Snaží se zviditelnit, něco z toho vytrískat, protože on už o ně potom nejevil zájem. Prostě klasika.

PETRA: To snad nemyslíš vážně, ne?

Petra zuří a vstane z gauče, chce jít k němu ke stolu. V tu chvíli přichází třetí vzpomínka z minulosti. Světla na scéně zprvu začnou blikat. Celá scéna se zbarví do výrazných tónů barev. Petra je v transu, nehýbe se. TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ začne hrát scénku. Přejde ke gauči a opře se o něj.

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ: To jsi jako plánovala dlouho? Udělat ze mě kompletního idiota? Hrát na mě nějakou svoji pošahanou hru. To ti mám jako všechno žrát, jo? Tohle tvoje ublížené já?

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ začne přecházet po pokoji. Petra se nehýbe, jen na něj kouká.

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ: Řekneš mi k tomu něco, nebo je ti to ukradený? Jsme kamarádi už pět let. Pět zasranejch let, a když se konečně začneme posouvat a snažit, aby mezi námi bylo něco víc, tak ty uděláš tohle? Ty večere, chození do kina, koukání u tebe v pokoji na tisíc dílů Chirurgů, večerní procházky, kdy jsme si povídali o tom, na jaký místa se spolu podíváme, to pro tebe vážně nic neznamenalo?! Tak velký nic, že mi k tomu ani nejsi schopná něco povědět?! Já jsem se vážně snažil, ale tohle, tohle nejde. Je mi zle, nemůžu se na tebe ani podívat. Doufám, že jsi sama se sebou spokojená, že se ti to všechno tak povedlo. Že jsi vyhrála!

Chvilí jen přechází po pokoji. Pak se trochu uklidní, zastaví se a jen na Petru kouká.

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ: Vážně jsem se snažil. Ale tohle je konec. Už jsem si našel byt, můžu se tam nastěhovat hned v pátek. Bydlete si tady s Lídou samy dvě. I když ta říkala, že vám tady taky nechce překážet, a už se kouká po něčem svém. Mám teda dát klíče rovnou jemu? Ale to by vlastně nepotřeboval svůj vlastní pokoj, že jo?

Když zařve poslední větu, zazvoní telefon. Světla na scéně opět zablikají a zbarví se zpět na klasické nasvícení scény. Petra se probírá z transu. TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ opět sedí u stolu a kouká na Petru. Telefon zazvoní znovu. Petra se jde pro telefon ke stolku. Zvedne ho.

PETRA: *(mluví roztřeseným hlasem, je evidentně v nepořádku, skoro až zadržuje pláč)*
Ahoj, mami, jo, já vim. Ano, zapomněla jsem. Ne, nic mi není, jsem v pohodě. Neboj, není potřeba. Není! Ano, ahoj.

Petra si sedá opět na pohovku. Bere do ruky polštář a zaboří do něj obličej a zařve do něj. Scéna zhasne.

KONEC TŘETÍHO OBRAZU

OBRAZ 4

Na jevišti je tma, pouze zpoza zdi je slyšet rachot klíčů, poté odemykání dveří. Pravé dveře se otevrou a Petra vejde do bytu. Stále je na jevišti tma. Zavře za sebou dveře a na zdi stiskne vypínač. Jeviště se celé rozsvítí. Petra si sundá boty, vrátí je do botníku a pověsí si na něj kabelku. Klíče dá do zámku a zamkne. Zkusí to jednou, podruhé, potřetí. Klíče poté položí na botník. Sundá si bundu a pověsí ji na věšák. Na sobě má bílou košili se společenskými černými kalhotami. Mlčky přejde ke konferenčnímu stolku a položí na něj telefon, který vyndá z kapsy u kalhot. Jde tentokrát k levým dveřím. Nechá je otevřené a zajde pryč do zákulisí. Za chvíli se Petra vrací zpět na scénu a v ruce drží hrnek s čajem. Dveře nechá otevřené a přejde k pohovce, na kterou si sedne. Na stolek položí čaj. Vezme do ruky ovladač na televizi. Namíří ho do hlediště a zapne televizi. Scéna se zbarví do modrých barev. Položí ovladač zpět na stolek.

TV HLASATEL: Vítám zde psychologku Pavlu Novou, která se specializuje na případy žen, které si prošly sexuálním zneužíváním či znásilněním. Dobrý den, Pavlo.

PETRA: Už ne, to přece není možný!

Jen co TV HLASATELKA dořekne větu, Petra přepne na jiný kanál.

TV HLASATEL: Vítám v dnešním díle advokátku Markétu Plašilovou. Založila advokátní kancelář Lesl, která se specializuje na trestní a rodinné právo, domácí násilí a sexuální násilí.

PETRA: Ježíši Kriste!

Petra opět přepíná na další kanál. Stále kouká směrem k divákům, kde má být televizor.

TV HLASATEL: Petro, vy jste si prošla traumatem ze znásilnění, je to tak? Jaké to pro vás bylo a jak se s tím vypořádat?

PETRA: Tak a dost! *(vypne televizi a pak ovladač, který drží v ruce, prudce hodí na zem)*

Petra se opře. V tu chvíli na scénu vchází TA TICHÁ, jde k sedačce a sedá si vedle Petry. Petra je rozhozená, nechápe, proč se jí vše víc a víc vrací.

TA TICHÁ: Peťulko, je ti něco? Jsi nějaká rozhozená. *(hladí Petru po ruce)*

Petra mlčí.

TA TICHÁ: Vždyť přece mně... mně se svěřit můžeš. To vyřešíme. Já vím, že se něco děje.

PETRA: Nic se neděje. Jen jsem unavená z práce.

Na scénu během rozhovoru vcházejí TA OPTIMISTICKÁ, TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ a TEN, CO VŠE ZLEHČUJE. Všichni si sedají ke stolu. Poslouchají rozhovor.

TA TICHÁ: Peťulko, já přece vím, že tohle z práce není. Proč mi to neřekneš? Uleví se ti.

PETRA: Máme toho v práci prostě hodně, nestíhala jsem se dneska ani najíst.

TEN, CO VŠE ZLEHČUJE: Prosimtě, nech ji. Nic jí není, jenom má hlad. Petruška se nenají, je nasraná na celý svět, a hned jí něco musí být. *(vysmívá se situaci)*

TA OPTIMISTICKÁ: *(dodává a směje se)* Hele, ty chytřej, ty jsi taky na ránu, když máš hlad. Takovej, jak bych to řekla, jinej. Chápeš, když máš hlad, nejsi to ty.

TA OPTIMISTICKÁ, TEN, CO VŠE ZLEHČUJE, a TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ se dají do smíchu.

TEN, CO VŠE ZLEHČUJE: Samozřejmě, já jsem na ránu, ale ty jsi princezna za všech okolností, vid'?' Třeba ta rozbitá pánvička, co nepřežila tvůj spálenej pokus o večeři, to jsi byla taky v klidu.

TA OPTIMISTICKÁ: To mi prostě omylem upadla a zlomila se rukojeť, no. Nic víc.

TEN, CO VŠE ZLEHČUJE: *(předstírá vážný tón a pak se začne smát)* No jistě, a určitě to bylo ještě dobře, že ti spadla. Mohla jsi si koupit novou, nemám pravdu?

TA OPTIMISTICKÁ: *(řekne naoko uraženě, ale taky se směje)* Jsi fakt debil!

TA TICHÁ: *(mírně a vážně)* Tak jste se zasmáli a teď jí dejte chvilku klidu.

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ: *(ignoruje TU TICHOU, mluví suše a monotónně)* Jak jde vůbec randění? Už jsi mu odepsala? Šli jste někam? Nebo už jsi mu dokonce zlomila srdce?

TA OPTIMISTICKÁ: No to mě vlastně taky zajímá... lámání srdcí je přeci tvoje specialitka. Vid'?! *(strčí do TOHO VĚČNĚ NESPOKOJENÉHO a směje se)*

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ se na ni zamračí a protočí oči. TEN, CO VŠE ZLEHČUJE, se směje. Petra se na ně otočí a zvedne se. Má jich plné zuby. Najednou přichází čtvrtá vzpomínka. Světla na scéně zprvu začnou blikat. TEN, CO VŠE ZLEHČUJE, odchází ze scény. TA OPTIMISTICKÁ a TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ vstanou od stolu a jdou směrem ke dveřím. TA TICHÁ sedí na opěradle sedačky. Celá scéna se poté zbarví do výrazných tónů barev. Petra je v transu, nehýbe se.

TA OPTIMISTICKÁ: *(usmívá se a ironicky popichuje Petru, zatímco si z botníku vyndává boty a přezouvá se z pantoflů)* No tak věci už máme dole v autě. Kdybych si tady náhodou něco nechala, dej vědět. Ale asi toho teď budeš mít dost.

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ: *(jízlivě si do Petry rýpne a obleče si bundu z věšáku)* Já si tady určitě nic nenechal, ale kdyby jo, tak mně vědět nedávej. Třeba to vyhod'.

TA OPTIMISTICKÁ: Přestaň, prosimtě! Není jediná holka na týhle planetě. *(bere si bundu z věšáku)*

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ: *(směrem k TĚ OPTIMISTICKÉ)* Radši dělej, počkám v autě. *(na Petru se ani nepodívá a odejde)*

TA OPTIMISTICKÁ: Ten má teda náladičku, asi jsi mu zlomila srdíčko. *(směje se a jde směrem k Petře, obejmě ji)* Tak pa, Peťule. Dej vědět, jak se to bude vyvíjet. *(usměje se a pak odejde a zabouchne za sebou dveře.)*

Petra se ani nehne, nic neříká a jen kouká na zavřené dveře. TA TICHÁ stále sedí na opěradle sedačky a celou situaci pozoruje. Chvilí je na jevišti úplné ticho.

TA TICHÁ: Peťulko, nechceš mi říct, proč se tedy oba stěhují? Už chtějí každý bydlet sám, osamostatnit se? Nebo...? Stalo se něco? *(mluví klidně, protože o osudné noci nic neví)*

Petra se stále nehýbe. Nic neříká.

TA TICHÁ: Ježíši, co se stalo? Proč pláčeš? Proboha, ty mě děsíš... *(rozejde se k ní, že ji obejmě)*

Vtom světla na scéně zničehonic zablikají, všechno se s Petrou točí, je jí zle. Začne se motat, přidržuje se sedačky, pak židli. Světla stále blikají. TA OPTIMISTICKÁ, TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ a TEN, CO VŠE ZLEHČUJE, přicházejí na scénu. Sedají si ke stolu. Světla se znovu zbarví zpět na klasické nasvícení scény. Petra se pomalu probírá z transu. Opírá se o židli u stolu. Všichni ostatní na ni koukají. TA TICHÁ k ní jde, obejmě ji. Petra se rozpláče.

Nikdo nic neříká. Jen Petra pláče.

TEN, CO VŠE ZLEHČUJE: Á, matka Tereza v akci. Má jenom blbej den, nic víc, a navíc se furt nenajedla.

Petra přestane vzlykat, zvedne hlavu a podívá se na něj. TA TICHÁ nic neřekne, ale hladí Petru po zádech a kouká do země.

PETRA: Blbej den?! Já mám podle tebe jenom blbej den?! (*zařve na něj*) Kvůli tobě mám blbej celej život od toho večera. Nemůžu být ani chvíli sama, abych na to nemyslela, ani jednu zasranou chvíli! Chápeš to? (*odtáhne se od TĚ TICHĚ*) Ty jsi mi hodil nějakej prášek do pití a pak... pak jsi mě prostě znásilnil. ZNÁSILNIL, slyšíš? Ty si to sice nemyslíš, protože podle tebe je tohle prostě úplně normální, děláš ze sebe machra, jak jsi mě dostal, jak jsem ti podlehla, ale moc dobře víš, jak to bylo. A taky víš, že kdybych byla jenom trošku při smyslech, tak se nikdy nestane, že bychom spolu něco měli. NIKDY! (*křičí jako smyslů zbavená, s každou větou se její nenávisť k němu prohlubuje víc a víc*)

TEN, CO VŠE ZLEHČUJE, jen sedí a nic neříká, zmizel mu úsměv z tváře. Všichni ostatní ani nedutají.

PETRA: Já jsem nikdy v životě nikomu nepřála nic špatnýho. Ale tobě... tobě přeju, abys jednou shořel v pekle!

TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ je v naprostém šoku.

PETRA: (*podívá se na TOHO VĚČNĚ NESPOKOJENÉHO*) A ty! Tohle tě nenapadlo, vid'? Tahle varianta ti ani na chvíli neproletěla hlavou! Když jsem ti začala naznačovat, co se ten večer stalo, tak jsi mě vůbec neposlouchal, pořád sis vedl svou, že se nemusim vymlouvat, že ti klidně na férovku můžu říct, že jsem se s ním vyspat chtěla. Nevěřil jsi mi, neměla jsem pak chuť, a především ani sílu ti něco vysvětlovat nebo se snad obhajovat za to, co mi tenhle sráč udělal. (*ukáže na TOHO, CO VŠCHNO ZLEHČUJE*) Úplně jsi mě zardil, odstříhl a jen mě nenáviděl. Byl jsi nejen můj nejlepší kamarád, ale taky člověk, do kterýho jsem byla zamilovaná. Měl jsi tady být pro mě! (*prudce dýchá, její řev zeslábl*)

Chvíli je ticho, všichni koukají do stolu. Petra vzlyká. Opírá se o stůl. Pak se ale zvedne a prohrábne si vlasy. Utře si slzy a podívá se na TU OPTIMISTICKOU.

PETRA: A aby toho nebylo málo, když jsem všechno chtěla vysvětlit i tobě, mlela jsi o tom, jak se za to stydět nemusim. Jak je to skvělý, že si s ním musim hned něco začít a podobný kecy. Ani jsi mě nepustila ke slovu, vůbec jsi nepoznala, že jsem byla úplně,

ale úplně v prdeli. Život je totiž jedna velká sranda, špatný věci se nedějou, a už vůbec ne mně. Přece! No nemám snad pravdu?! Myslela sis, že jsem prostě ještě takový dítě, že z toho dělám vědu. Pořád jsi si z toho dělala srandu, a ještě sis notovala s tímhle hovadem, co ze mě udělal svoji trofej, se kterou se všude chlubil.

Začne napodobovat TOHO, CO VŠE ZLEHČUJE, mluví schválně hlubším hlasem a kouká se na něj.

PETRA: Hele, kluci, tak jsem ji dostal. Chápeš to, vole, nikomu jinému tady ještě nedala. Ale teda ta se nezdá, byla to fakt legrace.

Znovu se otočí na TU OPTIMISTICKOU.

PETRA: A pak jsi se po tom všem ještě odstěhovala, abych jako asi měla čas a volný prostor na svoje románky. Nechali jste mě tady. Oba! *(ukáže na TOHO VĚČNĚ NESPOKOJENÉHO a TU OPTIMISTICKOU prstem)* V tomhle bytě, kde se to všechno stalo. Nechali jste mě tady úplně samotnou. A ten den, co jste se odstěhovali, jsem to všechno musela vyklopit mamce, která měla málem infarkt. *(podívá se na TU TICHOU, chvíli nic neříká)* Umíš si vůbec představit, jak jí bylo?! A natožpak mně? *(otočí se a znovu mluví na TU OPTIMISTICKOU)*

TA TICHÁ k ní opět přijde. Objímá ji. Ostatní tři sedí u stolu, TA OPTIMISTICKÁ má hlavu v dlaních. TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ je úplně mimo a kouká do stolu. Jen TEN, CO VŠE ZLEHČUJE, normálně sedí jakoby nic. Petra se vyprostí z objetí TĚ TICHÉ. Otočí se na všechny u stolu.

PETRA: Teď se všichni tři seberte a konečně mě už nechte být. Já už tady v týhle pseudo symbióze nebudu ani minutu! Vypadněte.

Hned jak to Petra dořekne, se zhroutí na zem a prudce dýchá. Ti tři se zvednou od stolu a pomalu odcházejí. TA OPTIMISTICKÁ a TEN VĚČNĚ NESPOKOJENÝ jdou pomalu. Nechce se jim. U dveří se zastaví. Ohlédnou se na Petru, ale pak odejdou. Nechají otevřené dveře. TEN, CO VŠE ZLEHČUJE, se v nich zastaví, zády k divákům. Scéna potemní, světla svítí pouze na Petru, TU TICHOU a TOHO, CO VŠE ZLEHČUJE, ve

dveřích. TA TICHÁ se najednou zvedne, dojde pro telefon a opět si sedne k Petře na zem. Ta stále pláče. TA TICHÁ jí podává telefon.

TA TICHÁ: Je načase mluvit (*pauza*) nejen sama se sebou.

Petra se uklidní. Chvilí kouká na telefon. Pak ho vezme do ruky. Ťuká do něj. Přiloží si ho k uchu.

PETRA: Mami? Já... ve středu mám čas. Na tu terapii půjdu. Máš pravdu.

Petra pokládá telefon, ohlédne se ke dveřím. TA TICHÁ se také ohlíží ke dveřím, TEN, CO VŠE ZLEHČUJE, se na ně přes rameno podívá a pak odejde.

Světlo ve dveřích zhasne. Poté zhasne celá scéna.

KONEC